

モンゴル語講座

簡単な挨拶 自己紹介

滝川市国際交流員
ノミンチメド
Д.Номинчимэд

手元にテキストをご用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

Сайн байна уу?

サイン・バイン・ウォ

こんにちは
(元気ですか?)

Сайн. Сайн байна уу?

サイン。サイン・バイン・ウォ

こんにちは
(はい、元気です。元気ですか?)

Өглөөний мэнд.

ウグルーニー・メンド

おはようございます。

Өдрийн мэнд.

ウドリーン・メンド

こんにちは。

Оройн мэнд.

オロイン・メンド

こんばんは。

Миний нэр Номин.

ミニー・ネル・ノミン

私の名前はノミンです。

Таны нэр хэн бэ?

タニー・ネル・ヘン・ベ

あなたの名前は?

Миний нэр Морита.

ミニー・ネル・モリタ

私の名前は森田です。

Баярлалаа

バヤルラー

ありがとうございます。

Маш их баярлалаа.

マシイフ バヤルラー

どうもありがとうございます。

Баяртай.

バヤルタイ

さよなら。

Сайхан амраарай.

サイハン・アムラーライ

おやすみなさい。

Сайхан амарсан уу?.

サイハン・アマルサン・ウー

よく休みましたか。

Сайхан хооллоорой.

サイハン・ホールローロイ

お食事をお楽しみください。

Амттай байна.
アムタイ・バイン
 おいしいです。

Гоё байна.
ゴヨ・バイン
 楽しい（素敵）です。
Баяртай байна.
バヤルタイ・バイン
 うれしいです。

Уучлаарай.
ウーチラーライ
 すみません。

Төрсөн өдрийн мэнд хүргэе!
トゥルスン・ウドリーン・mend・フルゲイ
 誕生日おめでとうございます。

Шинэ жилийн мэнд хүргэе!
シン・ジリーン・mend・フルゲイ
 新年あけましておめでとうございます。

Баярлалаа
 Дараагийн хичээл
 хүртэл баяртай

ご清聴
 ありがとうございました
 また会いましょう。

モンゴル語講座

文字

滝川市国際交流員
ノミンチメド
Д.НОМИНЧИМЭД

手元テキストを参照して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

キリル文字のアルファベット

А а	Аа	ア	Б б	Бб	ベ	В в	Вв	ヴエ	Г г	Гг	ゲ
Д д	Дд	デ	Е е	Ее	イエ	Ё ё	Ёё	ヨ	Ж ж	Жж	ジェ
З з	Зз	ゼ	И и	Ии	イ	Й й	Йй	イ	К к	Кк	ケ
Л л	Лл	ル(L)	М м	М	ム	Н н	Нн	エン	О о	Оо	オ
Ө ө	Өө	ウオ	П п	Пп	ペ	Р р	Рр	ル(R)	С с	Сс	エス
Т т	Тт	テ	У у	Уу	オウ	Ү ү	Үү	ウ	Ф ф	Фф	フェ
Х х	Хх	ヘ	Ц ц	Цц	ツエ	Ч ч	Чч	チェ	Ш ш	Шш	シ
Щ щ	Щщ	シエ	Ь ь	Ь	軟音符	Ъ ъ	Ъ	硬音符	Ы ы	Ы	イー
Э э	Ээ	エ	Ю ю	Ю	ユ	Я я	Яя	ヤ			

短い母音

А а ア   Э э エ
 О о オ   Ө ө ウオ
 У у オウ   Ү ү ウ
 И и イ

補助母音

Я я ヤ   Ю ю ユ
 Ё ё ヨ   Е е イエ
 ы И   й И

長母音

аа アー   ээ エー
 оо オー   өө ウオー
 уу オウー   үү ウー
 ий イー

二重母音

ай アイ   яа ヤー
 эй エイ   еэ イエー
 ой オイ   ёо ヨー
 уй オウイ   юу ユオー
 үй ウイ   юү ユウー

母音調和

男性母音 **а**-ア, **о**-オ, **у**-オウ,

я-ヤ, **ё**-ヨ, **ы**-イー

女性母音 **э**-エ, **е**-ウオ, **ү**-ウ, **е**-イエ

中性母音 **и**-イ, **й** (二重母音のイ)

モンゴル語では、単語に女性語と男性語の区別があります。単語に入っている母音によって決まります。

原則的には女性母音と男性母音が混合して単語を形成しません。

中性母音にこのような制限がありません。女性語が男性語かによって、接続する語尾の形が変わります。

子音 ①

Бб ベ **Вв** ヴェ

Лл ル **Мм** エム

Нн ン **Рр** エル

これの子音は単語を形成するときに、前か後ろに必ず母音を付きます。モンゴル語でこれらの子音を母音付きの子音と呼びます。

例: **би** ビ (私) **ном** ノム (本)
Монгол モンゴル **намар** ナマル (秋)
аав アーヴ (お父さん)

子音 ②

Дд デ **Жж** ジェ **Зз** ゼ

Хх ヘ **Сс** セ **Тт** テ

Цц ツェ **Чч** チ **Шш** シ

これらの子音単語を形成するときに、前が後ろに必ず母音つける必要があります。

例: **цамц** ツァムツ (シャツ) **дэвтэр** デヴテル (ノート)
шат シャト (階段) **загас** ザガス (魚)
чихэр チヘル (船) **эж** エージ (お母さん)

子音 ③ 外来語子音

Кк カ **Пп** ペ

Фф フェ **Щщ** シツェ

これらの子音は外来語にしか使いません。特に **щ** はほとんど使いません。

例: **Франц** フランツ (フランス)
компьютер コムピユテル (コンピューター)
Япон ヨボン (日本)

音符記号

ь 軟音符

Ъ 硬音符

- これらはこれだけでは発音されません。
- 子音字の直後に付きます。
- **ь**-子音をイの口構えで発音させます。
- **Ъ**-子音をつながないで、分けて発音させます。
- 例: **морь** モリ (馬) **бодьё**-ボド・ヨ (考えよう)

ご清聴
 ありがとうございます
 また会いましょう。

モンゴル語講座

《 3回目 》 数字

滝川市国際交流員
ノミンチメド
Д.Номинчимэд

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

НЭГ ネグ 1 いち ひとつ 🍬

ХОЁР ホヨル 2 に ふたつ 🍎🍎

ГУРАВ グラヴ 3 さん みっつ 🍷🍷🍷

ДӨРӨВ ドゥルヴ 4 よん よっつ 🎈🎈🎈🎈

ТАВ タヴ 5 ご いっつ ☆☆☆

ЗУРГАА ゴルガー 6 ろく むっつ 🥤🥤🥤🥤

ДОЛОО ドロー 7 なな ななつ 🏠🏠🏠

НАЙМ ナйм 8 はち やっつ 🏰🏰🏰🏰

ЕС ユス 9 きゅう ここのつ 🍓🍓🍓🍓🍓

АРАВ アラヴ 10 じゅう

ХОРЬ ホリ 20 にじゅう

ГУЧ Гуч 30 さんじゅう

ДӨЧ Дouch 40 よんじゅう

ТАВЬ ТаВи 50 ごじゅう

ЖАР Жарл 60 ろくじゅう

ДАЛ **ダル** **70** **ななじゅう**

НАЯ **НаЯ** **80** **はちじゅう**

ЕР **ИЕЛ** **90** **きゅうじゅう**

ЗУУ **Зо** **100** **ひゃく**

МЯНГА **МянГ** **1000** **せん**

САЯ **СаЯ** **1000000** **ひゃくまん**

арван	アルワン	十	нэг	ネグ	一
хорин	ホリン	二十	хоёр	ホヤル	二
гучин	グチン	三十	гурав	グラヴ	三
дөчин	ドゥチン	四十	дөрөв	ドゥルヴ	四
тавин	タヴィン	五十	+ тав	タヴ	五
жаран	ジャラン	六十	зургаа	ジョルガー	六
далан	ダラン	七十	долоо	ドロ	七
наян	ナヤン	八十	найм	ナイム	八
ерэн	ユレン	九十	ес	ユス	九

数え方 順番

нэгдүгээр	ネグドゥгээр	一番
хоёрдугаар	ホヨルドゥгээр	二番
гуравдугаар	グラウドゥгээр	三番
дөрөвдүгээр	ドゥルヴдゥгээр	四番
тавдугаар	タウドゥгээр	五番
зургаадугаар	ゾルгәрдүүгээр	六番
долоодугаар	ドロドүүгээр	七番
наймдугаар	ナイムдүүгээр	八番
есдүгээр	ユスдүүгээр	九番
аравдугаар	アルVDүүгээр	十番

Нэгдүгээр сар 1月, Гуравдугаар сар 3月,
Арван хоёрдугаар сарын нэгэн - 1 2月1日,

数え方 〇番目

нэгдэх	ネグデフ	一番目
хоёрдох	ホヨロドフ	二番目
гуравдах	グラウダフ	三番目
дөрөвдэх	ドゥルVдф	四番目
тавдах	タVдф	五番目
зургаадах	ゾルгәрдф	六番目
долоодох	ドロドф	七番目
наймдах	ナイмдф	八番目
есдэх	ユсдеф	九番目
аравдах	アラVдф	十番目

Нэгдэх өдөр 月曜日、Хоёрдох өдөр 火曜日、Гуравдах өдөр 水曜日、
Дөрөвдэх өдөр 木曜日、Тавдах өдөр 金曜日

数え方 〇回

нэг удаа	ネグ Удә	一回
хоёр удаа	ホヨル Удә	二回
гурван удаа	グルVән Удә	三回
дөрвөн удаа	ドゥлVн Удә	四回
таван удаа	タVн Удә	五回
зургаан удаа	ゾлгән Удә	六回
долоон удаа	ドロн Удә	七回
найман удаа	Наймән Удә	八回
есөн удаа	ユсн Удә	九回
арван удаа	アルVн Удә	十回

数え方 ○個

нэг ширхэг	ネグ シルヘグ	一個
хоёр ширхэг	ホヨル シルヘグ	二個
гурван ширхэг	グルヴァン シルヘ	三個
дөрвөн ширхэг	ドゥルヴァン シルヘ	四個
таван ширхэг	タワン シルヘグ	五個
зургаан ширхэг	ゾルガーン シルヘ	六個
долоон ширхэг	ドローン シルヘグ	七個
найман ширхэг	ナイマン シルヘグ	八個
есөн ширхэг	ユスン シルヘグ	九個
арван ширхэг	アルワン シルヘグ	十個

数え方 ○人

нэг хүн	ネグ フン	人
хоёр хүн	ホヨル フン	二人
гурван хүн	グルヴァン フン	三人
дөрвөн хүн	ドゥルヴァン フン	四人
таван хүн	タワン フン	五人
зургаан хүн	ゾルガーン フン	六人
долоон хүн	ドローン フン	七人
найман хүн	ナイマン フン	八人
есөн хүн	ユスン フン	九人
арван хүн	アルワン フン	十人

ご清聴
ありがとうございました
また会いましょう。

モンゴル語講座

《 4 回目 》 単語 人間関係

滝川市国際交流員
ノミンチメド
Д.Номинчимэд

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

私

би
ビ

あなた (敬語) 君

та   **чи**
タ   チ

彼、彼女

тэр хүн
テル・フン

私達

бид (нар)
ビド(ナル)

あなたたち

та нар
タ・ナル

彼ら

тэд нар
テド・ナル

これ、

энэ
エネ (エン)

それ、あれ

тэр
テル

ここ、ここに

энд
テル

そこ、そこに

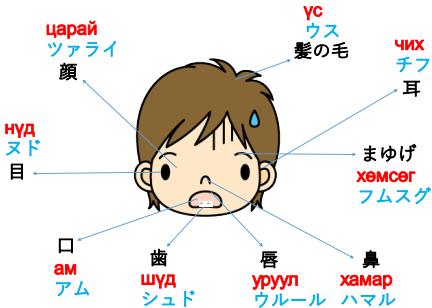
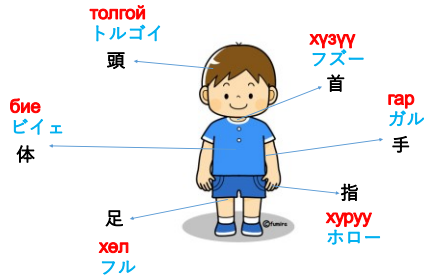
тэнд
テンド

このリンゴ   энэ алим
エン・アリム

その (あの) リンゴ   тэр алим
テル・アリム

これら   эдгээр
エドゲール

それら、あれら   тэдгээр
デドゲール

家族
гэр бүл
ゲル・ブル

祖父
өвөө
ウヴー

祖母
эмээ
エメー

父
аав
アーヴ

母
ээж
エージ

兄
ах
アフ

姉
эгч
エグチ

妹、弟
дүү
ドゥー

妻 **эхнэр**
エフネル

夫 **нөхөр**
ヌフル

子供 **хүүхэд**
フーヘッド

警官 **цагдаа**
ツァグダー

医者 **эмч**
エムチ

看護師 **сувилагч**
スヴィラグチ

女性 **эмэгтэй**
エメグтей

男性 **эрэгтэй**
Эрегтей

友達 **найз**
Найз

コック **тогооч**
ドゴーチ

警備員 **харуул**
ハルール

ウェイトレス **зөөгч**
ゾーグチ

消防士 **гал хамгаалагч**
Гал・ハムガーラグチ

教師 **багш**
Багш

 モンゴル
Монгол
モンゴル

 日本
Япон
ヤポン

 韓国
Солонгос
ソロンゴス

軍人 **цэрэг**
ツエレг

研究者 **судлаач**
Судлаач
Судраач

会社員 **ажилтан**
Ажилтан
Ажилтан

 アメリカ
Америк
Америк

 ロシア
Орос
オロス

 中国
Хятад
ヒヤタド

 ドイツ
Герман
Герман

 フランス
Франц
Франц

 ベトナム
Вьетнам
Вьетнам

ご清聴
ありがとうございました
また会いましょう。

 イギリス
Их Британи
Ихи・Британ

 英語
Англи хэл
Англи・ヘル

 日本人
Япон хүн
ヨпон・フン

モンゴル語講座

《 5 回目 》 単語 身の回りの用語

滝川市国際交流員
ノミンチメド
Д.Номинчимэд

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

本
НОМ
ノム

ノート
ДЭВТЭР
デブテル

カバン
ЦУНХ
ツンフ

鉛筆
ХАРАНДАА
ハランダー

ペン
ҮЗЭГ
ウズグ

消しゴム
БАЛЛУУР
バルロール

お茶
ЦАЙ
ツアイ

食事
ХООЛ
ホール

パン
ТАЛХ
タルフ

フォーク
СЭРЭЭ
セレー

スプーン
ХАЛБАГА
ハルバガ

ナイフ
ХУГГА
フトガ

箸
САВХ
サヴフ

コップ
АЯГА
アヤガ

皿
ТАВАГ
タヴァグ

お米
БУДАА
ブダー

果物
ЖИМС
ジムス

野菜
НОГОО
ノゴ

肉
МАХ
マフ

ビール
ПИЙВ
ピーヴ

ミルク
СҮҮ
スー

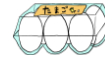
水
УС
ウス

ジュース
УНДАА
ウンダー

酒
АРХИ
アルヒ

卵
ӨНДӨГ
ウンドゥグ

Tシャツ
ФУТБОЛК
フトボルク

シャツ
ЦАМЦ
ツァムツ

ズボン
ӨМД
ウムド

靴
ГУГАЛ
グタル

スカート
ЮБКА
ユブク

スーツ
КОСТЮМ
コスティム

ワンピース
ПАЛААЖ
パラージ

靴下
ОЙМС
オイムス

帽子
МАЛГАЙ
マルガイ

手袋
БЭЭЛИЙ
ベレーイ

バス
АВТОБУС
アヴトブス

列車
ГАЛТ ТЭРЭГ
ガルト・テレグ

船
УСАН ОНГОЦ
ウサン・オンゴツ

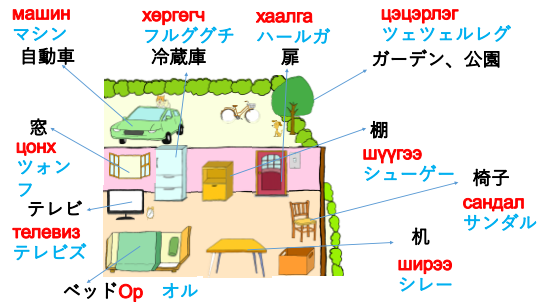
飛行機
ОНГОЦ
オンゴツ

自転車
УНАДАГ ДУГУЙ
ウンダグ・ドグイ

タクシー
ТАКСИ
タクスイ

ご清聴
 ありがとうございます
 また会いましょう。

モンゴル語講座

《6回目》 単語 色、方向、季節、時間など

滝川市国際交流員
ノミンチメド
Д.Номинчимэд

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

Өнгө Унгу 色

 黒 хар ハル	 赤 улаан ウラアン	 青 хөх フフ	 緑 ногоон ノゴオン	 黄色 шар シャル
 水色 цэнхэр ツェンヘル	 紫 нил ягаан ニル・ヤガン	 ピンク ягаан ヤガン	 茶色 бор ボル	 白 цагаан ツァガン

Зүг чиглэл Зог・チグレル 方向

<p>хойд ホイド 北</p> <p>西 баруун バルーン</p> <p>東 зүүн ズーン</p> <p>南 урд ウルド</p>		<p>ард アルド 後ろ</p> <p>右 баруун バルーン</p> <p>左 зүүн ズーン</p> <p>前 урд ウルド</p>	
---	--	---	--

 上 дээр デール	 下 доор ドール	 前に наана ナーナ	 後ろに цаана ツァーナ
 間 хооронд ホーロンド	 隣りに хажууд ハジョード	 表 өвөр ウヴル	 裏 ар アル

 たて босоо ボソオ	 よこ хэвтээ ヘヴテエ	 上へ дээшээ デーシェエ	 下へ доошоо ドーショオ
 中(内) дотор ドトル	 外 гадна ガダナ	 まっすぐ чигээрээ チゲエレー	 横、横断 хөндлөн フンドルン

Упирал
Урилал
季節

хавар ハヴァル 春	зун Зон 夏
 冬 өвөл ウヴル	 秋 намар ナマル

он сар өдөр
オン・サル・ウドル
年月日

жил ジル 年	сар サル 月
 週 гариг ガリグ	 日 өдөр Удурл

өглөө
ウグルー
朝

夜中
ШӨНӨ
シュヌ

屋
өдөр
ウドゥル

夜
орой
オロイ

цаг
ツァг
時

минут
Минут
分

秒
секунд
セクンド

Гариг
ガリグ
曜日

даваа
ダワー

мягмар
ミヤгマル

лхавга
ラヴガ

пүрэв
Пүрэв

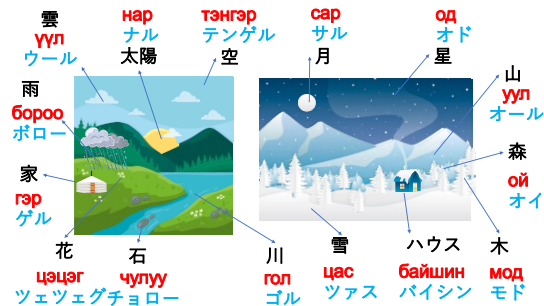
баасан
バーサン

бямба
ビヤムバ

ням
ニヤム

хуанли
フアンリ
カレンダー

<p>1月 Нэгдүгээр сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p> <p>Негдүгээр Сал</p>	<p>2月 Хоёрдугаар сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28</p> <p>Хоёрдугаар Сал</p>	<p>3月 Гуравдугаар сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p> <p>Гуравдугаар Сал</p>	<p>4月 Дөрөвдүгээр сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30</p> <p>Дөрөвдүгээр Сал</p>	<p>5月 Тавдугаар сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p> <p>Тавдугаар Сал</p>	<p>6月 Зургаадугаар сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30</p> <p>Зургаадугаар Сал</p>	<p>7月 Долоодугаар сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p> <p>Долоодугаар Сал</p>	<p>8月 Наймдугаар сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p> <p>Наймдугаар Сал</p>	<p>9月 Есдүгээр сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30</p> <p>Есдүгээр Сал</p>	<p>10月 Арвандугаар сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p> <p>Арвандугаар Сал</p>	<p>11月 Арваннэгдүгээр сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p> <p>Арваннэгдүгээр Сал</p>	<p>12月 Арванхоёрдугаар сар</p> <p>Sun MON TUE WED THU FRI SAT</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p> <p>Арванхоёрдугаар Сал</p>
---	--	---	--	---	--	---	---	--	--	--	--

ご清聴
ありがとうございました
また会いましょう。

モンゴル語講座

《7回目》 文や単語の基本構造 代名詞、助詞（は、が）

海川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

文の基本構造

- 基本的な文法は、日本語とよく似ており、日本語の文章のそれぞれの単語をモンゴル語の単語に置き換えるだけでほとんど意味が通じます。
- 語順は日本と同じく**主語(S)→目的語(O)→述語(V)**の順です。
例文：**Би ном авсан.** 私は本を買った。
Би өчигдөр ном авсан. 私は昨日、本を買った
- 述語は必ず文書の最後に置かれます。述語は動作や状態を表します。
例文：**Миний авсан ном гэрт байгаа.**
私の買った本が家にあります。
- 修飾語は被修飾語の前に置かれます。
例文：**Гурван ном** 三つの本
- 日本人は、この2点をさえ守ればニュアンスや伝えたいことを言いたいと言えます。

単語の基本構造

- 単語は語幹と語尾という2種からなり立ちます。
- 語幹とは語彙的な意味を表す成分です。
- 語幹に対して様々な文法的な意味を付け加えて接続する部分を語尾と言います。
例文：**Монголын** → **Монгол** + **ын** → **モンゴル** + **の**
- 語幹には一つの語幹からなる単語の他に複合語があります。
例文：**төлөв** 様子・状態 → **төлөвлөгөө** 計画する → **төлөвлөгөө** 計画
- 語幹は男性語と女性語に別れていて、男性語には男性語の語尾、女性語には女性語の語尾が接続されます。

指示代名詞 これ ここ この

モンゴル語には指示する代名詞は話し手にとって、近いか近くないかによって2つに分けられます。

	話し手に近い	話し手に近くない
単数(物、人)	ЭНЭ (これ)	ТЭР (それ、あれ)
単数(場所)	ЭНД (ここ(に))	ТЭНД (そこ、あそこ(に))
複数形	ЭДГЭЭР (これら)	ТЭДГЭЭР (それら)

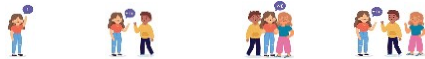
上記の物を指示する代名詞に名詞をそのまま接続して指示形容詞(この、その、あの)になります。

Энэ ном この本   **Эдгээр дэвтэр** これらのノート
Тэр хүн その人、あの人   **Тэдгээр хүмүүс** あの人たち
Тэнд алим байна. あそこ(に)リンゴがあります。

人称代名詞

	一人称(私)	二人称(あなた)
単数	Би	чи, та
複数	бид(нар)	та нар

- 上記のように二人称の単数には2つの単語があります。
- та** は尊敬の意味があり、**чи** は主に年下に使います。
- 一人称の複数形は**бид** ですが、**бид нар** もよく使いますので一緒に覚えましょう。
- "**нар**" は複数の人間を表す語尾です。
- 二人称の複数形には区別がありません。

三人称

- モンゴル語には、三人称がなく、三人称を代名詞で呼びたい場合には指示代名詞を使います。

	三人称(彼)	
単数	энэ, тэр	これ、それ 彼、彼女
複数	эд(нар), тэд(нар)	これら、それら、彼ら

- Энэ, тэр** の違いは指示代名詞と同じく話し手にとって近いか、近くないかによって決まります。
- 複数形が **эд, тэд** 及び人間の複数形 **нар** を使った **эд нар, тэд нар** です。

助詞 は、が (主格)

- 「AはBである」というようにAとBはイコールで結ばれる文のとき、Aの名詞の語尾をモンゴル語では主格と言います。
- 文の主格となる名詞の語尾すなわち日本語の「は」と「が」に当てはまる助詞は語幹に何もつけないままとります。

Энэ хүн эмч. この人は医者です。

Тэр хүн багш. その人は先生です。

Тэд нар Япон хүмүүс. 彼らは日本人です。

Энд үзэг байна. ここにペンがあります。

- あえて名詞を限定する、強調するときは、「бол (ボル) -は、нь (ン) (のは、のが)」を使います。

Тэд нар бол Япон хүмүүс. 彼らは日本人です。

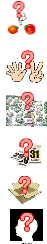
Гуравдугаар сар бол хавар. 3月は春です。

Тэр улаан нь амттай. あの赤いのはおいしいです。

疑問代名詞

選択	Аль (アリ)	どれ、どちらのもの、 どちらの人
様態	Ямар (ヤマル)	どんな (もの) どんな人
数量	Хад (ヘド)	いくつ (数えられるもの) 何人
	Хичнээн (ヘチネーン)	いくつ (数えられないもの) どのぐらいの (人、物)
場所	Хаана (ハーン)	どこ
時間	Хэзээ (ヘゼー)	いつ
物事	Юу (ユー)	何
人間	Хэн (ヘン)	誰

疑問代名詞の修飾

選択	аль		どちらの～
様態	ямар		どんな～
	хэдэн	+名詞	いくつの～ 何人の～
数量	хичнээн		いくらの～ どのぐらい数の～ どのぐらい量の～

аль хүн	どの人
ямар ном	どんな本
хэдэн дэвтэр	いくつのノート
хэдэн төгрөг	いくら (のトゥグルグ) (値段を尋ねるときの)
хэдэн сурагч	何人の生徒
хичнээн оюутан	どのぐらいの人数の学生
хичнээн ус	どのぐらいの量の水

ご清聴
ありがとうございました
また会いましょう。

モンゴル語講座

《8回目》 質問文、助詞 (の) 所有代名詞

潮川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

疑問詞

選択	Аль	アリ	どれ、どちらの物 (人) (Which)
状態	Ямар	ヤマル	どんなもの (人) (What kind of, How)
数量	Хэд	ヘド	いくつ、何人、いくら (How many) (数えられる)
	Хичнээн	ヒチネーン	いくつ、どのくらい (How much) (数えられない)
場所	Хаана	ハーン	どこ (Where)
時間	Хэзээ	ヘゼー	いつ (When)
物事	Юу	ユー	何 (What)
人間	Хэн	ヘン	誰 (Who)
原因、理由	Ягаад	ヤーガード	どうして、何で、なぜ (Why)
方法、手段	Яаж	ヤージ	どのように (How)

質問文の形式① (疑問詞なしの)

モンゴル語の質問文は疑問詞を持つか持たないかによって異なる作り方をします。

疑問詞を持たない文は **yy** 又は **юу** という助詞を文の最後に置きます。また、文の最後の単語が男性語か女性語によって **y** と **y** を使い分けます。日本語の **〜か?** と同じようなイメージです。

	男性語	女性語
文の最後の単語の綴りが長母音か二重母音の場合	юу?	юү?
上記以外の場合	yy?	yy?

- Энэ ном **yy?** これは本 **です**。
- Тэр харандаа **юу?** それはえんぴつ **ですか**。
- Энэ толь бичиг **yy?** これは辞書 **ですか**。
- Та Хүрлээ **юү?** あなたはフルレー **ですか**。

質問文の形式② はい、いいえ

疑問詞を持たない文に **Тийм** (はい)、**Үгүй** (いいえ) で答えます。また、否定文のときは **биш** (ではありません) を使います。

Энэ үзэг **yy?** これはペン **ですか**。
Тийм. はい。

Тэр тэмээ **юү?** それはラクダ **ですか**。
Үгүй. Тэр бол үхэр **いいえ**。それは牛 **です**。

Тэр сургууль **yy?** これは学校 **ですか**。
Тийм. Энэ сургууль **はい**、これは学校 **です**。

Чи Батаа **юү?** あなたはバター **ですか**。
Үгүй. Батаа **биш**。いいえ、バター **ではありません**。
Би Дорж。私はドルジ **です**。

質問文の形式③ (疑問詞あり)

疑問詞を持つ文は **бэ?** 又は **вэ?** という助詞を文の最後に置きます。

文の最後の単語の綴りが в, л, м, н の場合	бэ
上記以外の場合	вэ

- Энэ ямар ном **бэ?** これはどんな本 **ですか**。
- Энэ юу **вэ?** それは何 **ですか**。
- Тэр хүн хэн **бэ?** その人はだれ **ですか**。
- Аль хүн **бэ?** どの人 **ですか**。
- Хичнээн хүн байгаа **вэ?** どのくらい人がいます **か**。
- Энэ хэдэн төгрөг **вэ?** これはいくら **ですか**。

疑問詞を持った文に必ず **бэ?** **вэ?** を使いますので、質問文を作るとき、疑問詞があるかどうか必ず意識しなければなりません。

名詞の属格 (助詞 の)

日本語の「の」に当てはまる名詞を修飾する助詞、すなわち、名詞類が別の名詞類との属格関係を表す語尾の一つが以下の通りです。今後、**属格**とします。母音調和の規則により、下記の5種類に変化します。

ただし、**ж, ч, ш, г, ь, и** で終わる男性語には **ий**, **ийн** が接続されます。

接続単語の最後の綴りが	男性語	女性語
長母音や二重母音で終わる場合	н	
н で終わる場合	ы	ий
その他の場合	ын	ийн

- уул**ын** мод 山の木
- үхр**ийн** сүү 牛のミルク
- далай**ын** загас 海の水
- сурал**чийн** дэвтэр 生徒のノート
- хүн**ийн** юм 人の物
- анг**ийн** найз クラスの友だち
- багш**ийн** ном 先生の本
- зург**ийн** цаас 絵の紙

名詞の属格 ② 隠れ n/г

モンゴル語では名詞に特定の語尾、特に長母音で始める語尾を接続すると語幹の形が変わる単語があります。主に単語の語末に n や r を付け加えて変換します。これを隠れ n/r と言います。

隠れ n が発生する単語に属格語尾を接続する場合は **ы, ий** を、隠れ r が発生する単語に属格語尾を接続する場合は、男性語か女性語が関係なく **ийн** を接続します。

	隠れ r が発生する単語	隠れ n が発生する単語
男性語	ы	ийн
女性語	ий	

例文: шуудан+ын 郵便+の → шууданг**ийн** эмээ+ийн 祖母+の → эмээг**ийн**
 цас+ын 水+の → цас**ы** ширээ+ийн 机+の → ширээ**ийн**
 外来語や借用語が属格を取るときに本来ないはずの隠れ n が現れる場合があります。

例文: автобус+ын バス+の → автобус**ы**
 такси+ын タクシー+の → такс**ы**

所有代名詞

所有代名詞や人称代名詞の多くが属格をつけるときに語幹が完全に変わります。語幹が変わらないものも含め、次の通りです。

энэ (これ、彼)	→ энэний / үүний (これの、彼の)
эдгээр (これら)	→ эдгээрийн (これらの)
эд (これらの、彼らの)	→ эдний (これらの、彼らの)
тэр (それ、あの、あの彼)	→ тэрний / түүний (それの、あれの、あの彼の)
тадгээр (それら)	→ тэдгээрийн (それらの)
тэд (あの彼ら)	→ тэдний (あの彼らの)
би (私)	→ миний (私の)
бид (わたしたち)	→ бидний / манай (私たちの)
чи (あなた)	→ чиний (あなたの)
та (あなた) (敬語)	→ таны (あなたの)
та нар (あなたたち)	→ та нарын / танай (あなたたちの)

「бидний」は聞き手を含めて「私たちの」という意味で、「манай」は聞き手を含まないで「私たちの」という意味です。

ものの所有、所属を表す語尾

x という接辞を属格形の名詞類に接続し、その物の「所有、所属、関係」という意味を生じさせます。

代名詞(my) + 属格+名詞 → 代名詞+属格+ x : の物 (mine)

минийх 私の (物) манайх 我々の (物)
 таных あなたの (物) танайх あなたたちの (物)
 хэнийх 誰の (物) тэднийх 彼らの (物)
 Доржийнх ドルジの (物)

Энэ улаан ном хэнийх вэ? この赤い本は誰のですか。
 Энэ ном Батынх. この本はバトのです。

Манайх тэр шар баашиггийн тэнд байдаг.
 うちの家は、その黄色建物の、あちらにあります。

会話 誰のですか Хэнийх вэ?

Уучлаарай. Энэ бор цүнх хэнийх вэ?
 すみません。この茶色いカバンはだれのですか。
 Тэр цүнх минийх биш. Тэр жижиг цагаан нь минийх.
 そのカバンは私のではありません。その小さくて白いのが私のです。
 Энэ цүнх багшийн цүнх уу?
 このカバンは先生のカバンですか。
 Үгүй ээ. Багшийнх биш Батаагийнх
 いいえ、先生ではありません。バターののです。

Энэ гэр танайх уу?
 このゲルはお宅のですか。
 Тийм ээ. Энэ манай гэр.
 はい、これはわが家です。
 Сайхан гэр байна。
 素敵なお家ですね。
 Баярлалаа。
 ありがとうございます。

ご清聴
 ありがとうございました
 また会いましょう。

モンゴル語講座

第9回目. 形容詞 単語

滝川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

高い Өндөр ウンドゥル		低い Намхан ナムハン	大きい Том トム		小さい Жижиг ジジグ
----------------------	---	----------------------	------------------	---	---------------------

多い Их イフ		少ない Бага パガ	多い Олон オロン		少ない Цөөн ツーン
----------------	---	-------------------	-------------------	---	--------------------

おいしい Амтай アムタイ		まずい Амгүй アムグイ		にがい Гашуун ガシヨーン
-----------------------	---	----------------------	---	------------------------

浅い Гүехэн グイェヘン		深い Гүн グン	太い Бүдүүн ブドゥーン		細い Нарийн ナリーン
-----------------------	---	-----------------	-----------------------	---	----------------------

しょっぱい Шорвог ショロヴォグ		甘い Чихэрлэг チヘルレグ		すっぱい Исгэлэн イスゲレン
---------------------------	--	-------------------------	--	--------------------------

厚い Зузаан ズザーン		薄い Нимгэн ニムゲン		柔らかい Зөөлөн ゾールン		硬い Хатуу ハトー
----------------------	--	----------------------	---	------------------------	--	--------------------

綺麗 Цэвэр ツェヴェル		汚い Бохир ボヒル		素敵な (綺麗) Сайхан サイハン		醜い Муухай ムーハイ	
----------------------	---	--------------------	---	-------------------------------	---	----------------------	---

高い (値) Үнэтэй ウネテイ		安い Хямд ヒヤムド	重い Хүнд フンド		軽い Хөнгөн フングン	
--------------------------	---	--------------------	-------------------	---	----------------------	---

新しい Шинэ シン		古い Хуучин フーチン		良い Сайн サイン		悪い Муу ムー	
-------------------	---	----------------------	---	-------------------	---	-----------------	---

強い Хүчтэй フチテイ		弱い Сул (дорой) スル (ドロイ)	嘘 Худал フダル		本当 Үнэн ウネン	
----------------------	---	-------------------------------	-------------------	---	-------------------	---

長い
урт
ウルト

短い
богино
ボギノ

美しい
үзэсгэлэнтэй
ウゼスゲレントэй

暇な
завтай
ザヴтай

忙しい
завгүй
ザヴグэй

うるさい
чимээтэй
チメーテイ

易しい
амархан
アマル Хан

難しい
хэцүү
ヘツー

危ない
аюултай
Аюултай

面白い
сонирхолтой
ソニルホルトイ

退屈な
уйтгартай
ウイトガルтай

静かな
чимээгүй
チメーグэй

暑い
халуун
ハローン

寒い
хүйтэн
フイテン

涼しい
сэрүүхэн
セルーヘン

早い
эрт
Эерт

遅い
орой
Орой

速い
хурдан
フルダン

遅い
удаан
ウダーン

熱い
халуун
ハローн

冷たい
хүйтэн
フイテン

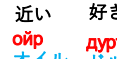
暖かい
дулаахан
ドラー Хан

遠い
хол
ホル

近い
ойр
Ойл

好きな
дуртай
ドルтай

嫌い
дургүй
ДургуЙ

若い
залуу
Залуу

年をとった
хөгшин
フグシン

有名な
алдартай
Алдартай

明るい
гэрэлтэй
Гелелтей

暗い
харанхуй
Харанфуй

楽しい
хөгжилтэй
Фугжилтей

ご清聴
ありがとうございました
また会いましょう。

モンゴル語講座

第10回目。形容詞と副詞

滝川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

形容詞

モンゴル語の形容詞は辞書に記載されている語幹のまま使います。
モンゴル語では基本的に、形容詞とは「**Ямар-どんな**」ものなのかを決める性質や状態を表す言葉です。形容詞は、文の中では、名詞の直前に置かれます。

шинэ цамц **新しい**シャツ хөх тэнгэр **青い**空
хуучин гэр **古い**家 ногоон тал **緑の**草原
улаан дэвтэр **赤い**ノート хатуу цаас **硬い**紙

Энэ их сонирхолтой ном **これはとても面白い本です。**

又、モンゴル語では、形容詞を文章の最後に置き、主語の性質を表すこともできます。

Энэ цамц хямдхан. **このシャツは安い。**

Тэр чулуу их хатуу. **その石はとても硬い。**

形容詞の名詞化

モンゴル語の形容詞は名詞と同じように活用できる場合もあります。

◎色を表す形容詞を名詞のように書くとき・・・
Энэ нарыг **улаанаар** будах уу? **この太陽を赤で塗りますか。**
Тэр **харыг** нь авья. **その黒いのを買いますよ。**

◎年齢を表す形容詞を名詞のように書くとき・・・
Цэцэрлэгт хоёр **хөгшин** сууж байна.
公園に二人の**おいた(老人)**が座っています。
Манайд нэг **залуу** ирсэн.
うちに一人の**若い(若者)**のが来ました。

◎また、形容詞を上記の名詞化と同じく人称代名詞化することが出来ます。
Тэгвэл **томыг** нь авчраарай. **そしたら、大きいのをもって来てください。**
Намхан нь манай ах. **(背が)低いのがうちの兄です。**

副詞

モンゴル語の副詞は動詞を修飾する用法と他の形容詞や副詞を修飾する用法があります。

удаан алхах **ゆっくり**歩く
маш хурдан гүйх **とても速く**走る
арай эрт босох **ちょっと早く**起きる
их хүнд ном **とても重い**本

形容詞と副詞の中には、主に形容詞として用いられるものと、主に副詞として用いられるものと、同じ形のまま形容詞としても副詞としても用いられるものもあります。

形容詞	副詞
хурдан морь 速い 馬 (競馬)	хурдан гүйх 速く 走る
сайн хүүхэд 良い 子。	сайн хичээх 良く 頑張る
шинэ цамц 新しい シャツ	үргэлж байх いつも いる
	хаяа унших たまに 読む

数詞の副詞的や形容詞的な応用

数詞を名詞の前に置いて、その名詞の数を表すことが出来ます。

◎そのとき、数詞の語幹が「**数詞+H (隠れH)**」という形に変わります。
また、元の単語が子音で終わっていれば、H前に母音をつけます。
тав 五→таван хүн 五人   зургаа 六→зургаан хүүхэд 六人の子供

◎ただし、**хоёр**には**隠れH**がありませんのでそのまま使います。
хоёр ном 2冊の本   гучин хоёр хуудас 32ページ

◎**нэг**には**隠れH**はないが2桁以上の数字の**нэг**にはあります。
нэг хонь 一頭の羊   гучин нэгэн хүүхэд 三十一人の子供

◎数詞が副詞の前に置かれて、その名詞の数を表すときはそのまま使います。
долоо алхах 7歩歩く   тав унших 5回読む。

◎**удаа**-回、**ширхэг**-個などを使うときも**隠れH**を使います。
долоон удаа алхах 7回歩く   таван удаа унших 5回行う。

形容詞、副詞の様々な表現①

◎語幹+**хан, хэн, хон, хөн (-ハン)** ; 程度が十分ではない、小さいことを表します。
※жаахан (ジャーハン) 少し、ちょっと、小さい: жаахан эрт 少し早い

дулаан 暖かい   → дулаахан 少し暖かい
эрт 早い   → эртхэн 少し早い
гурван зуун йэн 300円   → гурван зуухан төгрөг わずか300円

一部よく使う形容詞や副詞では、**-хан (ハン)** をつけた形が頻繁に使われるようになった結果、語幹と変わらない意味になっているものもあります。

цэвэр 清潔な   → цэвэрхэн 清潔な
ойр 近い   → ойрхон 近い

◎語幹+**втар- (ヴタル), дүү (ドゥー)** ; 色や形を示す形容詞に接続する語尾で、その示す程度が小さいことを表します。

улаан 赤い   → улаавтар 少し赤い
нарийн 細い   → нарийвтар 少し細い
цэнхэр 青い   → цэнхэрдүү 少し青い
хөгшин 老いた   → хөгшиндүү 少し老いた

形容詞、副詞の様々な表現②

- ◎ 最上を表す表現 → Хамгийн (ᠬᠠᠮᠭᠢᠨ), хамгийн их – 最も、一番
 хамгийн хурдан онгоц 一番早い飛行機
 хамгийн их завгүй долоо хоног 最も忙しい一週間
- 「Маш (ᠮᠠᠰ)とでも、их(ᠶ)とでも、арай(ᠠᠷᠠᠶ)ちょっと、хавьгүй(ᠬᠠᠪᠶᠦᠭᠡᠢ)比較的に」などの副詞を使って最上や比較の表現もします。
 хавьгүй олон 比較的に多い арай эрт ちょっと早い
 маш халуун- とても暑い их сонирхолтой とても面白い
- ◎ 形容詞や副詞の語幹の最初の母音を切り離して、それにᠶの語尾を接続し、同じ単語の前に置くことで、その示す程度が非常に大きいことを表します。
 үв улаан 真っ赤な зүв зүгээр 全く大丈夫
 хав хар 真っ黒い хув хүйтэн とても寒い(冷たい)
- ◎ 形容詞・副詞をふたつ重複させ、前のほうを属格した形は、形容詞・副詞の程度が非常に大きいことを表します。
 холын хол 非常に遠い хатуугийн хатуу 非常に硬い

会話① いくらですか Хэд вэ?

- Уучлаарай. Тэр цамц хэд вэ?
 すみません。そのシャツはいくらですか。
 Аль нь бэ? Ягаан уу бор уу?
 どれですか。ピンクのですか、茶色いのですか
 Тэр жижиг бор нь.
 その小さくて茶色のです。
 Зуун мянган төгрөг.
 10万トゥグルグです。
 Хамгийн хямдхан цамц аль вэ?
 一番安いシャツはどれですか。
 Тэр цагаан цамц хамгийн хямд. Арван мянган төгрөг
 その赤いシャツが一番安いです。1万トゥグルグです。
 За тэгвэл тэрийг авъя!
 そしたら、それを下さい。

※'動詞語幹に я, ё, е の希求形の接尾辞を接続して「～しよう、したい、下さい」に対応する意志、希望の表現をします。詳細は第15回で説明します。

ご清聴
 ありがとうございます
 また会いましょう。

モンゴル語講座

第11回目. 動詞 単語

滝川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

行く
явах
ヤヴァフ

帰る
харих
ハリフ

来る
ирэх
イレフ

なる
болох
ボロフ

入る
орох
オロフ

入れる
оруулах
オルーラフ

歩く
алхах
アルハフ

持つ
барих
バリフ

出る
гаргах
ガラフ

出す
гаргах
ガルガフ

走る
гуйх
グイフ

いる、ある
байх
バイフ

座る
суух
ソーフ

寝る
унтах
ウンタフ

言う
хэлэх
ヘレフ

考える、思う
бодох
ボドフ

立つ
зогсох
ソグソフ

起きる
босох
ボソフ

話す
ярих
ヤリフ

助ける
туслах
トスラフ

待つ
хүлээх
フレーフ

探す
хайх
ハイフ

開ける
нээх
ネーフ

回る
эргэх
エルゲフ

会う
уулзах
ウールザフ

見つかる
олох
オロフ

閉める
хаах
ハーフ

回す
эргүүлэх
エルグーレヒ

引く
татах
タタフ

押す (上から)
дарах
ダラフ

する、作る、しまう
хийх
ヒーフ

間に合う
амжих
アムジフ

押す (横から)
түлхэх
トゥルヘフ

連れる
дагуулах
ダゴーラフ

遊ぶ
тоглох
トグロフ

遅れる
хоцрох
ホツロフ

働く
ажиллах
アジルラフ

やめる
болих
ポリフ

食べる
идэх
イデフ

お腹がすく
өлсөх
ウルスフ

休む
амрах
Амラフ

捨てる
хаях
ハヤフ

飲む
уух
ウーフ

飛ぶ
нисэх
ニセフ

痛む、患う

өвдөх
ウヴドゥフ

産む

төрөх
トゥルフ

着る、履く

өмсөх
ウムスフ

洗う、洗濯する

угаах
ウガーフ

怪我する

гэмтэх
ゲムテフ

治る

эдгэх
エドゲフ

掛ける

зүүх
ズーフ

雨が降る

бороо орох
ボロー・オロフ

見る

харах
ハラフ

聞く

сонсох
ソンスフ

笑う

инээх
イネーフ

泣く

уйлах
ウイラフ

観る

үзэх
ウゼフ

歌う

дуулах
ドールフ

怒る

уурлах
ウールラフ

喜ぶ

баярлах
Баялраフ

書く

бичих
ビチフ

覚える

цээжлэх
ツェーヒレフ

教える

заах
ザーフ

知る

мэдэх
メデフ

読む

унших
ウンシフ

忘れる

мартах
マルタフ

学ぶ

сурах
ソラフ

描く

зурах
ゾラフ

電話する

утасдах
ウタスダフ

払う

төлөх
トゥルフ

あげる

өгөх
ウグフ

運転する

жолоодох
ジョロードフ

注文、予約する

захиалах
ザヒアラフ

売る

зарах
Зараф

取る、もらう

авах
Авьяф

引っ越す

нүүх
ヌーフ

勝つ

ялах
ヤラフ

泳ぐ

сэлэх
Селеф

負ける

ялагдах
Ялагдаф

登る

авирах
Авираф

ご清聴
ありがとうございました
また会いましょう。

モンゴル語講座

第12回目. 助詞「を」、動詞の不定形と未来形

滝川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

助詞「を」 (対格と不定格)

- ◎動作の直接目的を表す日本語の「を」に当てはまる助詞をモンゴル語で**対格 (不定格)**と言います。
- ◎対格は**ыг, ийг, г**の3種類があります。不定格とは、主格語尾(は、が)と同じ目には見えない語尾でそのまま接続されます。
- ◎不定格を対格の省略とみなしますが、指示代名詞や何か特定の物を指すときは必ず対格をつけます。

Би ном авна. 私は本**を**買います。

Энэ номыг авна. **この本**を**を**買います。

助詞「を」 (対格と不定格)

接続単語の最後の綴りが	男性語	女性語
長母音や二重母音や н 終わる場合		г
その他の場合	ыг	ийг
ただし、 ж, ч, ш, ь, г, и で終わる単語にはいつも ийг を接続する	ийг	ийг

шууданг 郵便**を** дүүг 弟**を** нохойг 犬**を**
нарыг 太陽**を** багшийг 先生**を** эгчийг 姉**を**

Хэн хоол хийх бэ? 誰が料理**を**作りますか。

Энэ хоолыг хэн хийх бэ? **この料理**を誰が作りますか。

代名詞の対格

所有代名詞や人称代名詞の多くが対格を取るときも語幹が完全に変わります。語幹が変わらないものも含め、次の通りです。

энэ (これ)	→ үүнийг (これを)
эдгээр (これら)	→ эдгээрийг (これらを)
эд (彼らの)	→ эднийг (彼らを)
тэр (それ)	→ түүнийг (それ(あれ)を)
тэдгээр (それら)	→ тэдгээрийг (それらを)
тэд (あの彼ら)	→ тэднийг (あの彼らを)
би (私)	→ намайг (私を)
бид (私たち)	→ биднийг (私たちを)
чи (あなた)	→ чамайг (あなたを)
та (あなた) (敬語)	→ таныг (あなたを)
та нар (あなたたち)	→ та нарыг (あなたたちを)

代名詞の対格の例

Таныг хэн гэдэг бэ?
あなた (お名前は) **を** 誰 (何) と言いますか。
Намайг ... гэдэг.
私 (の名前) **を** (は) ... と言います。

お名前は
なんですか? Намайг...

Үүнийг яаж идэх бэ?
これをどうやって食べますか。

Тэднийг хэзээ дуудах бэ?
彼らをいつ呼びますか。

※гэдэг (ゲデグ) -と言います

動詞の不定形

- ◎モンゴル語の動詞の不定形は、動詞の語幹に**x**が付きます。すべての動詞が辞書の見出し語としては、この形で表現されます。
- ◎子音で終わる語幹に**x**を接続するとき、**x**の前に必ず母音をつけます。
- ◎また、子音 **ч, ж, ш**及び**ь**で終わる語幹にこの語尾を接続するときは前の母音が**и**に代わります。

авах	取る、もらう、買う	ирэх	来る
алхах	歩く	орох	入る、(雨が)降る
байх	いる、ある	өгөх	あげる、くれる
баярлах	喜ぶ	унш→унших	読む
бичих	書く	уух	飲む
гарах	出る	харах	見る
дуулах	歌う	хийх	する、作る、入れる

動詞の不定形の例

Тэр уулыг харах	あの山を見る
хичээл хийх	勉強する
ном унших	本を読む
бэлэг өгөх	お土産をあげる
бэлэг авах	お土産をもらう
хоол идэх	食事を食べる
уртын дуу дуулах	長歌を歌う

動詞の未来形

モンゴル語の動詞の未来形は「語幹+на」という形で表現します。遠い未来形だけではなく、今すぐ行う状態も表します。子音が二つ連続して入っている語幹に接続するときになの前に母音を取ります。母音調和の規則により+на、+нэ、+но、+нөの4種類に変化します。

авна	取る、もらう、買う	ирнэ	来る
алхна	歩く	орно	入る
байна	いる、ある	өгнө	あげる、くれる
баярлана	喜ぶ	уншина	読む
бичнэ	書く	ууна	飲む
гарна	出る	харна	見る

※モンゴル語の「байна」は「ある、いる」という意味で、存在、状態を表す単語です。今の現状も表します。日本語の「ある、いる」と同様に様々な文法的な意味を表します。口語で「байгаа-バイガー」とも言います。「Тэнд хүүхэд байна,そこに子供がいます。」

動詞の未来形の例

Маргааш явна .	明日行きます。
Өглөө гүйнэ .	朝、走ります。
Нөгөөдөр захиа бичнэ .	あさって手紙を書きます。
Маргааш би хөдөө байна .	明日、私は田舎にいます。
Өнөөдөр би таван км алхана .	今日、私は五キロ歩きます。

動詞の不定形や未来形の否定形

◎モンゴル語の動詞の否定形は「語幹+意味的な語尾+гүй(グイ)」の形となります。日本語の「～ない、～ません」に当てはまります。

◎不定形と未来形の否定形は「語幹+x+гүй」になります。

◎母音調和による変形がありません。

авахгүй	もらわない、買わない	ирэхгүй	来ない
алхахгүй	歩かない	орохгүй	入らない、降らない
байхгүй	いない、ない	өгөхгүй	あげない
баярлахгүй	喜ばない	уншихгүй	読まない
бичихгүй	書かない	уухгүй	飲まない
гүйхгүй	走らない	харахгүй	見ない

否定形の例

ном уншихгүй	本を読まない
ус уухгүй	水を飲まない
мөнгө авахгүй	お金をもらわない
ажил хийхгүй	仕事をしない
завгүй болохоор маргааш явахгүй .	忙しいので明日は行かない。

動詞の不定形や未来形の質問文

◎未来形や不定形の質問文を不定形の「語幹+x」に疑問助詞「yy?, үү?, вэ?」をつけて形成します。

Чи Японоос хэзээ **ирэх вэ?** 君、日本からいつ来ますか?
Чи Японоос хэзээ **ирнэ вэ?** (×)

◎ただし、未来以外の状態、特に現在の状態を表す「байнаいる、ある」動詞の質問文は例外で「байна уу」になります。

未来の状態の質問「байх уу」になります。

Тэнд хүүхэд **байна уу?** そこに子供がいますか。
Та маргааш энд **байх уу?** 明日、あなたはここにありますか。

◎不定形の否定形と疑問助詞「語幹+x+гүй+юу? (юу?)」を使って、日本語の「ないか」と同様の質問文を作ります。

Чи үүнийг **идэхгүй юу.** 君、これを食べないか。
Чи нөгөөдөр **явахгүй юу.** 君、あさって行かないの?

会話

- A: Уучлаарай. Энэ автобус 1-р эмнэлэг явах уу?
 あのう、すみません。このバスは、第1病院に行きますか。
- B: Энэ автобус явахгүй.1-р эмнэлэг рүү 23 дугаарын автобус явна.
 このバスは行 きません。市民病院は23番のバスです。
- A: 23 дугаартай автобус уу. За баярлалаа.
 23番ですね。わかりました。ありがとうございます。
- A: Уучлаарай. 1-р эмнэлэг хаана бэ?
 あのう、すみません。第1病院はどこですか。
- B: Тэр цагаан байшингийн баруун талд байгаа.
 その白い建物の左側にあります。
- A: За баярлалаа.
 わかりました。ありがとうございます。

ご清聴
 ありがとうございました
 また会いましょう。

©2023 Takikawa International Exchange Association All Rights Reserved

モンゴル語講座

第13回目. 助詞「に」、「から」 動詞の過去形

池川市国際交流員
ノミンチメド

手にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

助詞「に」 (与位格)

日本語の「に(て)」に当てはまる空間的な場所の帰着点(という場所に)、活動の場所(というところで)、位置(に)、時点(に)及び間接目的(に対して、のために)などを表すモンゴル語の助詞を**与位格**と言います。

「語幹 +d.т」で表現します。

語末がr, c, pで 終わった単語	т	гэрт 家 て , гарт 手 に , цагт 時間 に , эцэст 最後 に
上記以外の 単語	д	ангид 教室 て , эмээд 祖母 に , аавд 父 に , жилд 年 に
例外① (連続して2つ以上の文字で終わっている。接続により意味が変わるなどの)	д	сард 月 に , улсад 国 に , нэгд に , нэрд 名前 に
例外② (ごく一部のaで終わる単語)	т	сэдэвт て ма に , төсөвт 予算 に

※移動、手段、方法を表す動詞には使えませんので注意してください。

代名詞の与位格

所有代名詞や人称代名詞の多くが与位格をつける語幹が完全に変わります。語幹が変わらないものも含め、次の通りです。

энэ (これ)	→ энд (ここに、ここで) /үүнд (これに、この人に)	
эдгээр (これら)	→ эдгээрт (これらに)	
эд (彼ら)	→ эдэнд (彼らに)	
тэр (それ)	→ тэнд (そこに、そこで) /түүнд (それに、彼に)	
тэдгээр (それら)	→ тэдгээрт (それらに)	
тэд (あの彼ら)	→ тэдэнд (あの彼らに)	
би (私)	→ надад (私に)	
бид (私たち)	→ бидэнд / манайд (私たちに)	
чи (あなた)	→ чамд (あなたに)	
та (あなた) (敬語)	→ танд (あなたに)	
та нар (あなたたち)	→ та нарт / танайд (あなたたちに)	

与位格の例

- Би өчигдөр японд ирсэн. (空間的な場所、帰着点)
私は昨日、日本にきました。
- Ангид дөрвөн хүүхэд байна. (場所、位置)
クラスに4人の生徒がいます。
- Өвөө эмээд чихэр өгсөн. (間接的な目的、祖父が祖母にお菓子をあげました。祖母のために)
- Гурван цагт дэлгүүрт уулзана. (時点、活動の場所)
3時に店で会います。
- Автобусанд сууна. (帰着点、乗り物)
バスに乗ります。
- Энд таван хүн байсан. (指示代名詞、場所)
ここに五人がいました。
- Үүнийг надад Дорж өгсөн. (指示代名詞、間接目的、私のために)
これを私にドルジがくれました。

助詞「から」 (奪格)

日本語の「より、から、のせいである」に当てはまる名詞の起点、分離、理由、原因、目的の一部(を)を表すモンゴル語の助詞を**奪格**と言います。

母音調和の規則により -аас, -ээс, -оос, -өөс の4種類に変化します。

短い母音又は子音 で終わる単語に	аас, оос, ээс, өөс	ааваас 父 から , охиноос 娘 から , эжжээс 母 から , төрөөс 政府 から
隔れrを持つ 単語に	аас, оос, ээс, өөс	байшингаас 建物 から , хүүгээс 息子 から , долоогоос 七 から , өвөөгөөс 祖父 から
隔れhを持つ 単語に	аас, оос, ээс, өөс	махнаас 肉 から , мориноос 馬 から , сүүнээс ミルク から , ерөөнөөс 部屋 から

※日本語の「を」は直接目的以外に、経由点や起点も表します。経由点を表す「を」は第14回で教える造格で、起点を表す「を」はこの奪格に当てはまります。
また、目的の一部を奪格で表すことが日本語との大きな違いの一つです。
Гэрээс гарах 家を出る(起点) Мөнгөнөөс авсан お金の**一部**をもらった(目的の一部)

代名詞の奪格

所有代名詞や人称代名詞の多くが奪格をつけるときも語幹が完全に変わります。語幹が変わらないものも含め、次の通りです。

энэ (これ)	→ үүнээс (これから)	A → B
эдгээр (これら)	→ эдгээрээс (これらから)	
эд (彼ら)	→ эднээс (彼らから)	
тэр (それ、あれ、かれ)	→ түүнээс (かれから、それから)	
тэдгээр (それら)	→ тэдгээрээс (それらから)	
тэд (あの彼ら)	→ тэднээс (あの彼らから)	
би (私)	→ надаас (私から)	
бид (私たち)	→ биднээс (私たちから)	
чи (あなた)	→ чамнаас (あなたから)	
та (あなた) (敬語)	→ таннаас (あなたから)	
та нар (あなたたち)	→ та нараас (あなたたちから)	

奪格の例

- 9 цагаас 12 цаг хүртэл ажилласан. (時間的な起点)
9時から12時まで働きました。
- Өчигдөр би Японоос ирсэн. (場所的な起点)
昨日、私は日本から来ました。
- Борооноос болж ажил зогссон. (理由)
雨のせいで仕事は止まりました。
- Ах тэр хоолноос идсэн. (目的の一部)
兄があの料理を(一部)食べました。
- Ах тэр хоолыг идсэн. (直接目的、全部)
兄があの料理を食べました。
- Энэ номыг чамаас авсан. (指示代名詞、抽象的な起点)
この本をあなたに(から)もらいました。
- Эдгээрээс алийг нь авах бэ? (指示代名詞、目的の一部)
これらの内、どれをもらいますか。

動詞の完全過去形

モンゴル語の完全に終了した過去は「語幹+сан」で表します。母音調和の規則により-сан、-сэн、-сон、-овенの4種類に変化します。

асуу сан	質問した	үзсэн	観た
ажилласан	働いた	сонсон	聞いた
болсон	なった、起こった	тоглосон	遊んだ
боссон	起きた、立った	тусласан	助けた、手伝った
бүжиглэсэн	踊った	төрсөн	生まれた
зогссон	止めた、立った	хаасан	閉めた
өвдсөн	痛んだ	хэлсэн	言った
уйлсан	泣いた	ярьсан	話した

動詞のその他の過去形

モンゴル語の動詞には、他に3つの過去形があります。

лаа, лоо	目の前で起こった予想通りの出来事など近い過去 (またすぐ起こる近い未来にも使います)
лээ, лөө	歴史的な出来事、予想しなかった、知らない間に起こったことなど、(母音調和の規則ない)
жээ	過去の疑問文、客観的な過去 (手音で終わった語幹に接続するとき前に母音の必要性が発生します)
в	過去の疑問文、客観的な過去 (手音で終わった語幹に接続するとき前に母音の必要性が発生します)

уншлаа	読んだ	бослоо	起きた
бичлээ	書いた	гүйлээ	走った
авжээ	もらった、買った	иджээ	食べた
дуулав	歌った	хийв	した、作った

動詞の各過去形の使い分け

過去を表す4つの形は下記のように使い分けられます。

- Автобус ирсэн. バスが来ました。(バスがもう来ています、完全完了形)
- Автобус ирлээ. バスが来ました。(バスを待っていたら、目の前に来ました)
「Донгөж сая туйсацки, таттаагн」などの言葉と一緒に使う事が多い。
- Автобус иржээ. バスが来ました。(他人にバスが来たことを伝えるとき、又はバスが知らない間に来た)
- Автобус ирэв. バスが来ました。(小説の文、客観的な文)

動詞の各過去形の使い分け

過去形の疑問文は下記のように使い分けられます。

- Автобус ирсэн үү?. バスが来ましたか。(もうバスが来たか)
- Автобус ирлээ юу. バスが来るのか。(これから近いうちに起こる出来事を(こないだろうと)疑問に思って確認するとき使うので過去の出来事に使いません)
- Автобус ирж үү?. バスが来たのか。(他人に、バスが知らない間に来たかどうかを確認するとき)
- Автобус ирэв үү?. バスが来ましたか? (過去の疑問文、平叙文)

過去形の例

- Өчигдөр кино үзсэн. (昨日の、完全に終わった過去)
昨日映画を観た。
- Бат дөнгөж сая бослоо. (目の前の、予想通りの過去)
バットがさっき起きました。
- Би одоо явлаа. (すぐ起こる近い未来)
私は今行きます。
- Чингис хаан 1162 онд төржээ. (歴史的な出来事)
チンギスハーンは1162年に生まれました。
- Танак сан ирээд явжээ. (知らない間に起こったこと)
田中さんが来て帰ったみたいです。
- Дорж өчигдөр гүйв үү. (過去の疑問文)
ドルジが昨日走ったかな?。
- Дорж гүйв. (客観的な過去、平叙文)
ドルジが走った。

動詞の各過去形の否定文

モンゴル語の過去形の否定形は2つあります。

① -сэнгүй (сэнгүй, өснгүй, өснгүй) は、
起こるはずの出来事が最終的に起こらなかった
という意味を強調します。

② -аагүй (ээгүй, өөгүй, оогүй) は
単純過去形の否定を表します。

Автобус ирсэнгүй. バスが来なかった。
(来るはずだったバスが来なかった)

Автобус ирээгүй. バスが来なかった。
(単純な過去の否定状況)

動詞の過去形の否定形を含んだ質問文

過去形の否定形を含んだ質問文も同じ意味があります。

Автобус ирсэнгүй юу?. バスが来なかったのか。
(来るはずだったバスが来なかったのか)

Автобус ирээгүй юу?. バスが来なかったの?
(単純な過去の否定状況)

過去の否定文を「Ягаад-どうして、なぜ」と一緒に使用し確認文を作ります。

Чи яагаад бүжиглээгүй вэ?
君、どうして踊らなかったの?

Багш яагаад ирсэнгүй вэ?
先生はなぜ来なかったの?

母音脱落と母音取るルール

モンゴル語の単語は語尾を接続するときに、場合によって、必要ではない母音を脱落させたり、母音の必要性が発生し母音を入れたりします。下記の通りです。

1. 子音で終わる単語に長母音で始まる語尾を接続するとき、子音の前の短母音を脱落させます。Хүүхэд +ээс→ Хүүхэдээс 子どもの、ажил+ыг→ ажлыг 仕事を
2. и以外の母音で終わる単語に長母音で始まる語尾を接続するとき、その最後の短母音を脱落させます。хана+ын→ ханын 壁の、бага+ыг→ багыг 少しを
3. 第2回で教えた「母音付き子音」の前か後ろに必ず母音をつけます。「母音つける必要なし子音」も二つ連続して入る場合、後ろの子音に母音をつけます。
4. 子音で終わる単語に子音で始める語尾を接続するとき、上記3に基づいて母音を取った場合、単語の最後の子音の前の母音を脱落させます。
Хүүхэд+д→ Хүүхэдэд 子供に
5. 人の名前、母音が脱落したことで意味が変わる単語、語幹に'w'が入った単語の母音を脱落させません。Болороос ボールから、охины 娘の、телевийг 状態を
6. 動詞の不定形xの前の母音は脱落しません。
авахыг 取るのを、авахын тулд 取るために

ご清聴
ありがとうございました
また会いましょう。

Анхаарал
хандуулсанд
баярлалаа

モンゴル語講座

第14回目.助詞「で」、「に」 動詞の現在進行形、

海州市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

造格

日本語の「**で**（を使って、によって）」に当てはまる、動作や行為の道具、手段、材料、価格、期間、空間や場所の通過（**を**通って）を表すモンゴル語の助詞を造格と言います。

「語幹+aar, oop, eep, eep」で表します。

短母音か子音で終わる場合	aar, oop ээр, өөр	онгоцоор 飛行機で япаноор 日本語で, хотоор 市内を, изнээр 円で
長母音や隣れrを持つ単語の場合	aar, oop ээр, өөр	бээжинээр 北京を 通って , тоогоор 数字 で , өвөөгөөр 祖父に

※日本語の「**を**」は直接目的以外に、経由や起点も表します。
場所の通過を表す意味でこの経由を表す「**を**」はモンゴル語の造格に当てはまりません。
※場所を表す意味で与位格（д.т.и）に似ていますが、帰着点か通過点かで違います。
また、日本語で 活動の場所を「**で**」表しますが、モンゴル語では与位格で表します。
Дэлгүүрт орсон 店に入った。(単なる帰着点)
Дэлгүүрээр орсон 店に入った。(この店に入って、出て行った、通過点)
Ангид хичээл хийсэн. 教室**で**勉強しました。(活動の場所)

代名詞の造格

所有代名詞や人称代名詞の多くが造格を取るときも語幹が完全に変わります。語幹が変わらないものも含め、次の通りです。

энэ (これ、ここ)	→ үүгээр (これ で 、ここ を 通って)
эдгээр (これら)	→ эдгээрээр (これら で)
эд (彼ら)	→ эд нараар (彼ら で)
тэр (それ、あち)	→ түүгээр (それ で 、そこ を 通って)
тэдгээр (それら)	→ тэдгээрээр (それら で)
тэд (あの彼ら)	→ тэд нараар (あの彼ら で)
би (私)	→ надаар (私 で)
бид (わたしたち)	→ бид нараар (私 たち で)
чи (あなた)	→ чамгаар (あなた で)
та (あなた)	→ танаар (あなた で)
та нар (あなたたち)	→ та нараар (あなた たち で)

造格の例

Би өнөөдөр унадаг дугуйгаар хотоор салхилсан. (手段、場所を**通って**(通過点)
今日、私は自転車**で**市内**を**散歩しました。

Бид онгоцоор ниснэ.
わたしたちは飛行機**で**飛びます(行く)。 (どんな手段**で**)

Харандаагаар зурсан зураг.
鉛筆**で**描いた絵。 (どんな道具**で**)

Таван сарын сүүлээр явна.
五月末**で**行きます。 (という期間**で**)

Хичээл багшаар заалгуулна!
勉強を先生**に**教えてもらいます。 (どんな立場の人**で**)

Энэ зургийг 500 төгрөгөөр авсан.
この絵を500トゥグルグ**で**買いました。 (いくら**で**)

Дорж түүгээр явсан.
ドルジはそこ**を**通って行きました。 (代名詞の造格、通過点)

※'saanryuux (教わる) → 'zaax(教える)の他動詞

方向格

日本語の「**へ**」に当てはまる名詞の方向を示す、「**に向かって、の方へ**」という意味を表すモンゴル語の助詞と言います。他の助詞と違って、語幹と離して表記します。母音調和の規則により-руу、-рүү、-луу、-лүүの4種類に変化します。また、空間的な場所を表す土地、県、田舎などの名詞の方向格は省略されます。

語幹の最後の綴りがpで終わる	луу лүү	гар луу 手 の方へ (を), гэр луу 家 へ нүүр лүү 顔 に (向かって), нуур луу 湖 へ
それ以外の場合	руу рүү	зүг рүү 方向 へ , сургууль рүү 学校 へ хөдөө (рүү) 田舎 へ , сум рүү 村 へ

※動作の場所への方向を示すという点では、方向格と与位格は似ていますが、与位格は到達点への意味が強いに対して、方向格はその場所に向かっただけで到達したかどうかは不明です。造格は通過点を表します。

Дэлгүүрт орсон 店に入った。(単なる帰着点)
Дэлгүүрээр орсон 店に入った。(店に入って、出て行った、通過点)
Дэлгүүр луу орсон 店**の方へ**に入った。
(店の方**に向かって**行った、まだ出て来ていません)

代名詞の方向格

これまでの通り、所有代名詞や人称代名詞の多くが方向格を取るときも語幹が完全に変わります。語幹が変わらないものも含め、次の通りです。

энэ (これ)	→ үүн рүү (これ に 、こちら の方へ)
эдгээр (これら)	→ эдгээр рүү (これら に 、こちらら の方へ)
эд (彼らの)	→ эд нар рүү (彼ら の方へ)
тэр (それ)	→ түүн рүү (それ に 、あれ の方へ 、彼ら の方へ)
тэдгээр (それら)	→ тэдгээр рүү (それら の方へ)
тэд (あの彼ら)	→ тэд нар рүү (あの彼ら の方へ)
би (私)	→ над рүү (私 の方へ)
бид (わたしたち)	→ бид нар рүү (私 たちの方へ)
чи (あなた)	→ чам рүү (あなた の方へ)
та (あなた)	→ тан рүү (あなた の方へ)
та нар (あなたたち)	→ та нар рүү (あなた たちの方へ)

方向格の例

Найз руу угасдав.
友たちに(の方へ)電話しました。
Такада сан зүүн зүг рүү алхав.
高田さん東の方へ歩きました。
Тэр миний гар луу харлаа.
「Тэр миний гарыг харсан.
彼は私の手を(の方へ)見ました。彼は私の手を見ました。」
Би маргааш хөдөө явна.
私は明日、田舎へ行きます。
Энэ такси Улаанбаатар явах уу?
このタクシーはウランバートルへ行きますか。
Тэр над руу харав.
彼は私の方へ見ました。
Дорж бид нар луу бөмбөг шидэв.
ドルジが私たちの方へボールを投げました。

動詞の現在進行形

動作、行為が今現在までに進行、継続している状態を「V+ж(ч)+байна」で表現します。語幹最後の綴りが「р」の場合「ч」、その他の場合では「ж」を語幹につけます。

харьж байна	帰っている	хийж байна	している
зааж байна	教えている	бэлдэж байна	準備している
зурч байна	描いている	сурч байна	学んでいる
инээж байна	笑っている	унтаж байна	寝ている
нисэж байна	飛んでいる	уурлаж байна	怒っている
явж байна	行っている	сууж байна	座っている

※日本語の「～て(る)」では動作の進行、継続の以外に完了、反復、習慣、結果の残存なども表現しますが、モンゴル語では「ж байна」では基本的に今の動作の進行・継続のみを表現します。そのほかは完了形や習慣形など別の形で表現します。

※「第13回の「母音脱落及び母音取るルール」の3に基づき、母音を取ります。

動詞の現在進行形の例

Хүүхэд зураг зурч байна.
子供が絵を描いています。
Цэцэг хичээл хийж байна.
ツェツェは勉強しています。
Гадаа цас орж байна.
外で、雪が降っています。
Чи хичээл хийж байна уу?
あなたは勉強していますか。
Цаг хэд болж байна бэ?
何時になっていますか(今、何時ですか)。
Одоо бороо орж байна уу?
今、雨が降っていますか。

動詞の現在進行形の過去形

◎現在進行形の過去形を、前回の第13回目で教えたように

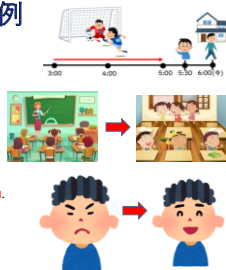
- V+ж байсан (進行が完全に終わった、過去に終わった経験など)、
- V+ж байлаа (進行が直前に終わった)、
- V+ж байжээ (歴史的な出来事など知らない間の事)、
- V+ж байв (客観的な過去、疑問などの意味合いで表現します)

харьж байсан	帰っていた	амьдарч байсан	住んでいた
зааж байлаа	教えていた	бэлдэж байлаа	準備していた
инээж байв	笑っていた	хийж байв	していた
нисэж байжээ	飛んでいた	унтаж байсан	寝ていた
мэдэж байсан	知っていた	уурлаж байсан	怒っていた

※「～ж байсан」で日本語の「～たことがあります」と同じく経験も表現できます。
Би Токио явж байсан。私は東京へ行ったことがあります。

現在進行形の過去形の例

Дорж хөлбөмбөг тоглож байсан.
ドルジは日本に留学していました。
Багш ангид хичээл зааж байлаа.
先生は教室に授業を教えていました。
Чи хаана амьдарч байсан бэ?
あなたはどこに住んでいましたか。
Бат гурван жилийн өмнө энд ажиллаж байсан.
バトさんが3年前にここで働いていました。
Баяраа уурлаж байсан.
バヤラーさんが怒っていました。
Би онгоцоор нисч байсан.
私は飛行機で飛んだ(に乗った)ことがあります。

動詞の現在進行形の否定形

◎現在進行形の否定形は「語幹+aa(ээ, оо, өө)+гүй байна」の形で表記します。

хариагүй байна	帰っていない	хийгээгүй байна	していない
заагаагүй байна	教えていない	бэлдээгүй байна	準備していない

※直訳したら「～ない」という意味です。
※語幹が長母音で終わる場合、以前に教えたように「隔れ」が発生します。

◎過去の進行形の否定形は「語幹+aa(ээ, оо, өө)+гүй байсан(в, жээ, лаа)」の形で表記します。

инээгээгүй байсан	笑っていなかった	унтаагүй байжээ	寝ていなかった
нисээгүй байлаа	飛んでいなかった	уурлаагүй байв	怒っていなかった

※直訳したら「～ない」という意味です。

※「～たことはありません」を「語幹+ж байгаагүй」で表現します。

явж байгаагүй	行ったことがない	сурч байгаагүй	学んだことがない
---------------	----------	----------------	----------

Би Токио явж байгаагүй。私は東京へ行ったことはありません。

現在進行形の否定形の例

Би одоо хоол хийгээгүй байна.

私は、今料理していません。

Дорж хараахан гэртээ хариагүй байна.

ドルジがまだ家に帰っていません。

Багш ангид хичээл заагаагүй байсан.

先生は教室で授業を教えていませんでした。

Дорж хараахан гэртээ хариагүй байлаа.

ドルジがまだ家に帰っていませんでした。

Багш ангид хичээл заагаагүй байна уу?
先生は教室に授業を教えていないんですか。

Чи хоол хийгээгүй байсан уу?

あなたは料理してませんでしたか？

Би хоол хийж байгаагүй.

私は、料理をしたことがありません。

会話

Танака: Сайн уу. Бат аа чи юу хийж байна бэ?
元気? バトさん、何をしていますか。

Бат: Сайн. Сайн уу. Япон явах гээд бэлдэж байна
はい、元気。日本へ行くこと準備しています。

Танака: Чи Япон явж байсан уу?
日本へ行ったことがありますか

Бат: Явж байгаагүй. Анх удаа явах гэж байна.
行ったことがありません。初めて行きます。

Танака: За тэгвэл сайн яваарай。
そうか、良い旅を！

Бат: Баярлалаа。
ありがとうございます。

※V+гэж (гээд) байна (グジ、グード) とは「Vをしようとしています」という意味です。

ご清聴
ありがとうございました
また会いましょう。

モンゴル語講座

第15回目. 助詞の「と」、 意志、願望、可能を表す各表現

滝川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

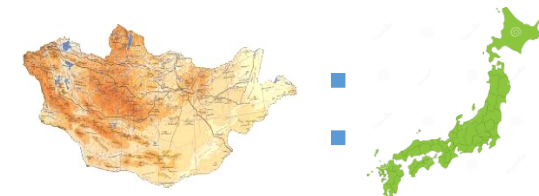

共同格

◎日本語の「と」に当てはまる名詞に接続され、動作や行為の共同、対立、対照、手段などを表す、モンゴル語の助詞を共同格と言います。

「語幹+**тай, той, тэй**」で表現します。

共同	【N】と一緒に	Япон хүнтэй хамт ажилласан。 日本人と一緒に働いた。
対立・相互的な 動作の相手	【N】に対して 【N】とお互いに	Аваргатай барилдав 横綱と闘った Тэр хүнтэй ярьна。 その人と話します。
対照先	【N】と対照して	Японтой харьцуулах 日本と比較する
手段 ¹	【N】を使って	Машинтай явах 車で行く

国土面積
1 564 000 km²

国土面積
377 944 km²

※¹: 手段を表す場合、造格(で-аар, оор, өөр, ээр)と同じような使い方になりますが、共同格の場合は自家用車など自分で所有するものに限られるという違いがあります。

(N-名詞)

代名詞の共同格

所有代名詞や人称代名詞の多くが共同格を取るときも語幹が完全に変わります。
語幹が変わらないものも含め、次の通りです。

энэ (これ、ここ)	→	үүнтэй (これと)
эдгээр (これら)	→	эдгээртэй (これらと)
эд (彼らの)	→	эд нартай (彼らと)
тэр (それ、あち)	→	түүнтэй (それ (あれ) と、彼と)
тэдгээр (それら)	→	тэдгээртэй (それらと)
тэд (あの彼ら)	→	тэд нартай (あの彼らと)
би (私)	→	надтай (私と)
бид (わたしたち)	→	бид нартай (私たちと)
чи (あなた)	→	чамтай (あなたと)
та (あなた) (敬語)	→	тантай (あなたと)
та нар (あなたたち)	→	та нартай (あなたたちと)

Надтай хамт хөдөө явах уу.
わたしと一緒に田舎へ行きますか

Түүнтэй Улаанбаатарт уулсан。
彼とウランバートルで会いました。

тай (がある) , гүй (がない)

◎共同格(тай, той, тэй)を日本語の「持っている、がある (いる)」と同じような意味で、動作主の所有する物や特性、属性を表現するのにも使います。

Би машин**тай**. 私には車**があります**。

Тэр гурван хүүхэд**тэй**. 彼には子供**が**3人**います**。

◎これの否定形を「持っていない、ない」と意味の**гүй**を使って表現します。

Би машин**гүй**. 私は車**を持っていません**。

Тэр хүүхэд**гүй**. 彼には子供**がいません**。

◎モンゴル語の一部の形容詞が**その性質がある、ない**という意味の「**тай, гүй**」がついているものが多いです。

Дур**тай** 好き

Аюул**тай** 危ない

Дур**гүй** いや、嫌い、好きじゃない

Аюул**гүй** 安全

◎日本語の「と」は上記以外にいろいろな意味があります。主に下記がモンゴル語に対応します。

と思います гэж бодох

と言います гэдэг

父**と**母 аав (**ба**), ээж (хоёр)

動詞の意志の表現

◎動詞の語幹に希求形の**я, ё, е**をつけて、ある行為を行う意志を表します。勧誘の意味もあります。意味合い的には日本語の「私は**そうしたいので、そうしましょう**」と近いです。語幹+**ь(ь)+я(ё,е)**で表現します。この表現は一人称に限ります。

◎「語幹に**цгаая (цгооё, цгээе, цгөөе)**」をつけて同じく「**しましょう**」も表現します。**ь+я**は**цгаая**とほとんど意味が同じですが、日本語の「何々**を下さい**」などに相当する一方的な意思が強いです。

	語末の綴りが		接尾辞	例
а, у, я	子音	ь	я	ав ья -もらい ましょう (下さい)、уулз ья -会い ましょう
	母音	そのまま		уу я -飲 みま しょう、хай я -探 しま しょう яв цгаая -行 きま しょう, суу цгаая -座 りま しょう
о, ё	子音	ь	ё	ор ьё -入 りま しょう、бод ьё 考 えま しょう
	母音	そのまま		ор цгооё -入 りま しょう、
э, ө, ү, и, е	子音	ь	е	ид ье -食 べま しょう、өг ье -あ げま しょう
	母音	そのまま		хий е -し ま しょう、хий цгээе -し ま しょう。

希求形の例

Би өнөөдөр танайд очъё.
私は今日お宅に行きたいです（行きましょう）。

Үүнийг Доржид өгъе.
これをドルジに渡しましょう。

Маргааш Сүхбаатарын талбай дээр¹ уулзцгаая.
あした、スフバートル広場で会いましょう。

Хамтдаа хичээлээ хийцгээе.
一緒に勉強しましょう。

Нэг өрөө захиалья.
ワンルームを予約したいです。（注文などにこの表現を使います）。

Нэг цуйван, нэг цай авъя.
一皿ツイワンとお茶をください。（レストランで）

※¹「**дээр-上**」という意味ですが、与位格（**д,т~に、で**）と同じく「**活動の場所（の上）で**」という意味でモンゴル語の口語によく使います。

願望を表す表現

動詞の語幹に**маар**を接続して、動作主の願望を表します。

日本語の「～したい（欲しい）」に相当します。

母音調和の規則により**маар, мээр, мөөр, моор**の4種類に変化します。

語幹+**маар байна**で表現します。

Би ус **уумаар байна**.

私は水を飲みたいです。（水が欲しい）

Чи энэ тоглоомыг **авмаар байна уу?**

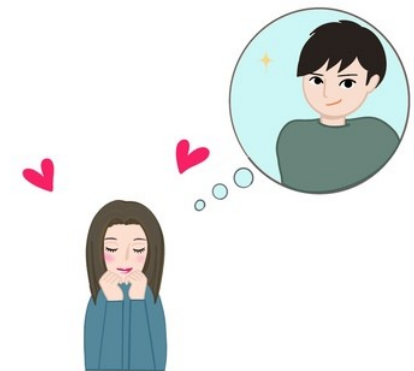
君はこのゲームを**欲しい**（**買いたい**）ですか。

Би түүнтэй **уулзмаар байсан**.

私は彼（彼女）と**会いたかった**。

Би хөдөө **явмааргүй байна**.

私は田舎へ**行きたくない**です。

可能を表す表現

動詞の語幹に^{チャダン}ж(ч)+ чадна (出来る) を接続して、日本語の「~することが出来る」と同じ表現を表します。

語末がг, с, рで終わる単語にはч, その他の単語にはжを接続します。

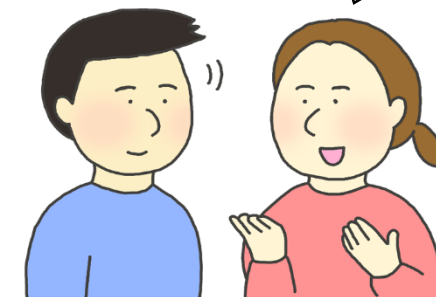
Би монголоор ярьж чадна.
私はモンゴル語を話せます。

Чи үүнийг зурч чадах уу?
あなたはこれを描けますか。

Хийж чадахгүй зүйл байвал хэлээрэй!
出来ないものがあれば言ってください。

Аймаар байсан болохоор морь унаж чадаагүй.
怖かったので、馬に乗れなかったです。

モンゴル語
を話せます

禁止と許可の表現

聞き手に対してある動作・状態を実現しないことを求めるのが禁止の表現です。
これとは逆に、ある動作・状態を実現することを認めるのが許可の表現です。

許可の表現をモンゴル語で「**ж болно**-してもいいです、構いません」で、
禁止の表現を「**ж болохгүй**-してはだめです」で表現します。

Маргааш танайд **очиж болох уу?**
明日、お宅に行ってもいいですか。

Чи одоо **тоглож болно.**
君は今、遊んでも構いません。

Энд тамхи **татаж болохгүй.**
ここではたばこを吸ってはだめです。

Насанд хүрээгүй бол архи **ууж болохгүй.**
未成年（年に達してないなら）は酒を飲んでだめです。

※法律用語などで使うもっと強い禁止を“хориотой-禁止”で表現します。

「Тамхи татах **хориотой**—喫煙禁止」

してください

◎モンゴル語である動作をするように促す意志を「語幹+**аарай(ээрэй, оорой, өөрэй)**」で表現します。日本語の「**してください**」に相当します。

これに「**битгий (ビトギ-)**」を入れて、「**しないでください**」という意味になります。

Чи маргааш манайд **ирээрэй**.
明日、家に**来てください**。

Ороорой!
入ってください。

Халуун учраас¹ **битгий уугаарай**.
暑いから**飲まないでください**。

Энэ номыг түүнд **битгий өгөөрэй**.
この本を彼に**あげないでください**。

※¹: учраас (ウチラス)→「から、のため」などの理由を表す副詞です。

命令形、してはいけません

◎モンゴル語の命令形は語幹のままです。それに上と同じく「**битгий, бүү**」を入れて、「**してはいけません**」と意味になります。

Унт! 寝ろ。

Харь! 帰れ

Ид!! 食べろ。

Суу! 座れ。

Зогс! 止まれ。

Анхаар! 注意。

Тамхи **бүү** тат! たばこを吸ってはいけません。

Энд **битгий** ид! ここに食べてはいけません。

◎希求形の**цгаа**яの**я**を取って、同じく命令形も作ります。

日本語の「**しなさい**」に相当します。

Унт**цгаа**! 寝**なさい**。

Харь**цгаа**! 帰**りなさい**。

Ид**цгээ**! 食**べなさい**。

Суу**цгаа**! 座**りなさい**。

Зогс**цгоо**! 止**まりなさい**。

Анхаар**цгаа**! 注**意しなさい**。

会話

Цэцэг: Дорж оо. Надтай хамт ангид хичээл хийхгүй биз?
バト ドルジさん、私と一緒に教室で勉強しませんか。

Дорж: Тэгье. Хамт хичээл хийе.
バト はい、そうしましょう。一緒に勉強しましょう。

Цэцэг: Багш аа Доржтой хамт ангид хичээл хийж болох уу?
バト 先生、ドルジと一緒に、教室で勉強してもいいですか。

Багш: Болно болно. Ороорой.
先生 はい、どうぞ、入って下さい。

Цэцэг: Дорж оо. Чи энэ тоог бодож чадах уу?
バト ドルジさん、この数式を解くことができますか。

Дорж: За. Чадна. Заагаад өгье. Асуумаар юм байвал асуугаарай.
バト はい、できます。教えてあげますよ。聞きたいことがあれば聞いてください。

※1: (動詞の語幹) +вал (вол, вэл, вөл)- (~ば) 条件形です。

ご清聴
ありがとうございました
また会いましょう。

モンゴル語講座

第16回目. 再帰、 日本語の「～ている」との対応

滝川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

再帰

モンゴル語では、文の名詞類に助詞(名詞格)をつなぐときに、その名詞が主語と関係があるものか、又は関係がないものかを必ず表現しなければなりません。これを日本語で再帰と言います。

名詞に各格をつなげて、再帰語尾(аа, оо, ээ, өө)を接続し、その表現をします。

例で説明すると、

Би аавтайгаа хамт хичээл хийсэн.
私は(自分の)父と一緒に勉強しました。

再帰語尾を接続することによって父は誰の父なのかをわかります。

再帰

名詞+格+再帰語尾で表現されます。
代名詞の再帰は「өөр-自分」です。複数形では「өөрсөд-自分達」

	名詞の格	再帰語尾	例
1	属格 (の) ын, ийн, ы, ий, н	х-аа*	аавынхаа, гэрийнхээ, өөрийнхөө (自分の父の, 自分の家の, 自分の)
2	対格 (を) ыг, ийг, г	аа*	аавыгаа, гэрийгээ, өөрөө (自分を)
	不定格 (を)	аа	ааваа, гэрээ, өөрөө (自分を)
3	与位格 (に) д, т	аа*	аавдаа, гэртээ, өөртөө (自分に)
4	奪格 (から) аас*	аа*	ааваасаа, гэрээсээ, өөрөөсөө (自分から)
5	造格 (で) аар*	аа*	ааваараа, гэрээрээ, өөрөөрөө (自分で)
6	方向格 (へ) лүү, рүү	аа*	аавруугаа, гэрлүүгээ, өөрлүүгээ (自分の方へ)
7	共同格 (と) тай*	аа*	аавтайгаа, гэртэйгээ, өөртэйгээ (自分と)

再帰の例

Би хичээлээ хийж байна.
私は(自分の)勉強をしています。

Өвөөрүүгээ захиа бичсэн.
(自分の)お祖父さんに(の方へ)手紙を書きました。

Дорж өрөөнөөсөө гараагүй байна.
ドルジが(自分の)休みのとき、何をしていますか。

Чи амралтаараа юу хийдэг бэ?
あなたは(自分の)休みのとき、何をしていますか。

Би өөрийгөө танилцуулсан.
私は自分を紹介しました。(自己紹介をしました)

Тэр "заавал хийнэ" гэж өөртөө амлав.
彼は「必ずします」と自分に約束しました。

人称代名詞の関係助詞

人や物が、誰か(人称代名詞)に属しているか、関係しているのかを下記の助詞を使って表現出来ます。
再帰と同じく必ず使わなければならないものではありませんが、使ったらモンゴル語らしい表現になります。
助詞を名詞の後ろに付けます。

	一人称	二人称	三人称
モンゴル語	МИНЬ	ЧИНЬ / ТАНЬ	НЬ
日本語の意味	私の	あなたの	(名詞)のは

～НЬは、以前に教えたように名詞の主格を表す助詞の一つ(のは、のが)です。

人称代名詞の関係助詞の例

Үүнийг надад МИНИЙ ээж өгсөн.
これを私に私の母がくれました。
Үүнийг надад ээж МИНЬ өгсөн.
これを私に(私の)母がくれました。

Чиний дүү юу хийж байна бэ?
あなたの弟は何をしていますか。

Дүү чинь юу хийж байна бэ?
(あなたの)弟さんは何をしていますか。

Батын өвөө Бат руу явсан.
バトのお祖父さんがバトのところへ行きました。

Өвөө нь Бат руу явсан.
(バトの)お祖父さんがバトのところへ行きました。

日本語の「～ている」形式との対応

14回目でモンゴル語の「～ж байна」で動作の進行、継続のみを表すと説明しましたが、日本語の「**てある(いる)**」は進行、継続のみならず、習慣、反復、結果の状態、完了などいろいろな意味を表します。モンゴル語はそれぞれ、主に、下記の通りです。

	意味	例	モンゴル語
1	動作の進行	山田さんは部屋で勉強をしている。	～ж байна
2	経験	田中さんは去年まで3年間この店で働いている	～ж байсан
3	完了	この家は3年前の地震で壊れている	～сан
4	習慣	私は毎週テニスをしている。	～даг
5	常時的な属性	トーラ河はウランバートル市内を流れている。	～даг
6	反復	パーティ会場に賓客が次々と到着している。	～саар байна
7	結果の残存	教室の窓ガラスが昨日から割れている。	～сан байна

①、②は14回、③は13回で教えましたが、その他は今日教えます。

習慣

◎動詞の「語幹に+**даг(дог, дэг, дөг)**」を付けて、常に行われている、又は習慣的な行為や状態を表します。日本語の「**いつも～ている**」に相当します。

いつも 	毎晩 	毎朝 	毎日
Байнга гүйдэг.	Орой бүр хичээл хийдэг.	Өглөө бүр уншдаг.	Өдөр бүр үздэг.

◎習慣の過去形は「**даг байсан(в, лаа, жээ)**」で、否定形は「**даг+гүй**」で表現されます。また、過去形の否定形「**даг+гүй байсан**」は「**習慣的に～たことがなかった**」という意味になります。

амьдардаг байсан	住んでいた	сурдаггүй	学んでいない
урсдаг байжээ	流れていた	хоцордоггүй байсан	遅れたことがなかった
тусладаг байв	手伝っていた	мартдаггүй байв	忘れたことがなかった
эмсдэг байлаа.	着ていた	үздэггүй байжээ	観たことがなかった

習慣、対象の属性の例

Туул гол Улаанбаатараар урсдаг.
トール川がウランバートル市内を流れています。

Дүү минь үргэлж бусдад тусладаг.
(私の)弟はいつも他人を手伝っています。

Би амралтаараа кино үздэг.
私は休みのとき映画を観ています。

Дорж их сургуульд сурдаггүй.
ドルジは大学に通っていません。

Эрт урьдын цагт өвгөн эмгэн хоёр амьдардаг байжээ.
昔々、お爺さんとお婆さんが住んでいました。

Би нууц үгээ мартдаггүй байсан.
私は(常に)パスワード(秘密の言葉)を忘れたことがありません。

反復

◎動作や行為が繰り返行われている状態を反復と言います。モンゴル語で反復を「語幹に+**саар(соор, сээр, сөөр) (л) байна**」で表現します。日本語の「**(次々と)～続けている**」に相当する。

◎また、絶え間なく繰り返す反復を「語幹に+**аад(оод, ээд, өөд) (л) байна**」で表現します。日本語の「**(ずっと)～続けている**」に相当します。

「л」はその行為をもっと強調させる意味があります。

өвдөөд байна	ずっと痛い	ирсээр л байна	次々と来ている
байгаад л байна	ずっとそのままている	орсоор л байна	次々と入っている
уугаад л байна	飲み続けている	идсээр байсан	食べ続けていた
уйлаад байсан	泣き続けていた	уйсаар байсан	泣き続けていた

反復の例

Бат гэртээ байгаад л байсан.
バットがずっと家に居続けていました。
Цэцэг өдөржингөө уйлаад байсан.
ツェツェグは一日中泣き続けていました。

Өчигдрөөс гэдэс өвдөөд байна.
昨日からお腹がずっと痛いです。

Манайд зочид ирсээр л байна.
家にはお客さんが次々と来ています。

Бороо өдөржингөө орсоор л байна.
雨が一日中ずっと降っています。

Батаа ядарсан ч! ажилсаар л байсан.
バターは疲れていたがそのま働き続けました。

※**ч!**は逆説を強調する副詞です。日本語の「が」に相当します。

結果の残存

話している時点より以前に起こった行為や動作の結果がその時点までに残っている場合、日本語では「**て(い)ある**」でも表現しますが、モンゴル語では「**動詞の語幹+сан байна**」で表現します。特にこの表現は現在、未来においても既に終わった、完了した行為の結果に限ります!。

хагарсан байна	割れている	ирсэн байна	着ている
эвдэрсэн байна	壊れている	идсэн байна	食べている
гэмтсэн байна	怪我している	явсан байна	行っている
өвдсэн байна	痛んでいる	бичсэн байна	書いてある

※動作の結果ではなく、今の様子を「形容詞+байна」で表現します。Халуун байна. 熱いです。この理屈で、動詞を名詞化し、それを動に共同格(тан)を取って形容詞化して状態を表すこともできますが、複雑ですので、詳しく中級で扱います。

結果の状態の例

Ангийн цонх хагарсан байна.
教室の窓が割れています。

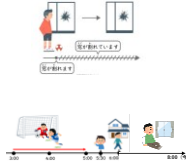
Гэрийн хаалга эвдэрсэн байна.
家の扉が壊れています。

Цэцэг өчигдөрөөс хойш гэдэс нь өвдсэн байна.
ツェツェグは昨日からお腹を痛めている。

Дорж аль хэдийн *гэрлүүгээ харьсан байна.
ドルジは既に家に帰っています。

Бат таваг руу хараад "Тэр хоолоо аль хэдийн идсэн байна" гэж хэлэв.
バトが皿を見て、「彼は食事をもう食べている」と言いました。

アリ・ヘディーン
※'аль хэдийн'すでに、もう

接続詞 (文) て (形)、(文)

◎日本語の「て(形)いる」のように、モンゴル語の現在進行形の「語幹+ж(4) байна」のж(4)を使って、二つ以上の動作(文)をつなげます。特に平行して行われる動作に使います。

Хөдөө явж морь унасан.
田舎へ行って馬に乗りました。
Япон явж Фужи ууланд авирч халуун рашаанд орно.
日本へ行って、富士山に登り、温泉に入ります。

◎また、モンゴル語では、二つの続けて起こる動作(文)を結ぶ接続助詞は「動詞の語幹+аад(ээд, оод, өөд)」です。最初の文の動作が先に起きた後に、次の動作が起きることを示します。伝えたいメーンの情報を含む主節は、後の文です。

Эж нь ирээд дагуулаад явсан.
(彼の)母が来て(彼を)連れて行きました。

Японд ирээд Фужи ууланд авирч халуун рашаанд орсон.
日本に来て、富士山に登り、温泉に入りました。

ご清聴
ありがとうございました。

アンハール ハンドールサンド
Анхаарал
Паярлар
хандуулсанд
баярлалаа

©2023 Takikawa International Exchange Association All Rights Reserved

モンゴル語講座

復習 ① 発音

滝川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

キリル文字のアルファベット

А а [a(ʌ, a)]	Б б [b(bɛ)]	В в [v(vɛ)]	Г г [g(gɛ)]	Д д [d(dɛ)]	Е е [ye(jɛ)]	Ё ё [yo(jo)]
Ж ж [ʃ(ʒɛ)]	З з [z(zɛ)]	И и [i(i)]	Й [二重母音用]	К к [k(ka)]	Л л [l(ɛlʹ)]	М м [m(ɛm)]
Н н [n(ɛn)]	О о [o(o)]	Ө ө [ö(ɔ)]	П п [p(pɛ)]	Р р [r(ɛr)]	С с [s(ɛs)]	Т т [t(tɛ)]
У у [u(u)]	Ү ү [u(u:)]	Ф ф [f(ɛf)]	Х х [h(khɛ)]	Ц ц [ts(tɛ)]	Ч ч [ch(tʃɛ)]	Ш ш [sh(ɪʃ)]
Щ щ [sh.ts]	ь [Soft sign]	ъ [Hard sign]	ы [男性語(ii)]	Э э [ɛ(ɛ, ə)]	Ю ю [yu(ju)]	Я я [ya(ja)]

文字の分類

а	э	о	у	ү	ө	и
я	е	ё	ю	й	ы	ь
м	н	г	л	б	в	р
д	т	х	с	з	ц	ж
ч	ш	к	п	ф	щ	ъ

文字の分類

а	э	о	у	ү	ө	и
я	е	ё	ю	й	ы	ь
м	н	г	л	б	в	р
д	т	х	с	з	ц	ж
ч	ш	к	п	ф	щ	ъ

Монгол
баавар

馬の鞍の飾り

О

од
オド

Ү

үд
ウド

у
удаан
オウダーン

өд
ウオド

二重母音

ай (ai)   **эй** (ei)   **ой** (oi)   **уй** (ui)   **үй** (ui)
яа (ja:)   **еэ** (je:)   **ёо** (jo:)   **юу** (ju:)   **юү** (ju:)

Сайн байна уу?

бие   **аяга**   **уйлах**   **үеэл**
хоёр   **ой**   **тахиа**   **дохио**

л
олох
オロフ
(oloh)

р
орох
オロフ
(oroh)

ДОЛОО   **7**
ГУРАВ   **3**
АРАВ   **10**

Баярлалаа

ь
морь
も(い)り

ъ
явь
ヤブ・ヤ

Баяртай.

морин хуур

モ(い)リン フォール

сургууль

авья

ь+母音付き子音,母音,不定形の「х」→иに代わる
ярь+х ярих (例外はある өгье-あげましょう)

単語を読んでください。

Ж
ажиллах
アジルラフ
働く

Ч
очих
オチフ
行く、着く

Ш
хөгшин
フクシン
年配の

ク
イ
ズ
①

өдөр
日、昼

өглөө
朝

уучлаарай
すみません

амжих
間に合う

баллуур
消しゴム

хонь
羊

очье
行きましょう

захиалъя
予約したい

улирал
季節

第一母音以外で、ж, ч, шの後ろの母音がいつも“и”です。

モンゴル語に訳してください。

クイズ
②

1	4	7
2	5	8
3	6	9

答え
②

1	нэг ネグ	4	дөрөв ドウルヴ	7	долоо ドロー
2	хоёр ホヨル	5	тав タヴ	8	найм ナйм
3	гурав グラヴ	6	зургаа ズルガー	9	ес ユス

日本語に訳してください。

クイズ
③

Ямар	Хэд
Хаана	Хэдэн
Хэзээ	Хичнээн
Юу	Яаж
Хэн	Яагаад

答え
③

Ямар	どんな	Хэд	いくつ
Хаана	どこ	Хэдэн	いくら
Хэзээ	いつ	Хичнээн	どのぐらい
Юу	何	Яаж	どうやって
Хэн	誰	Яагаад	どうして

ご清聴
ありがとうございました。

アンバーラル ハンドールサンド
Анхаарал
хандуулсанд
баярлалаа

モンゴル語講座

復習 ② 助詞の接続

滝川市国際交流員
ノミンチメド

手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

モンゴル語を勉強する上で、注意すべきこと

- 助詞（格）を覚えるときに日本語との異同を確認すること。
- モンゴル語の語尾は**母音調和規則**などにより、複数ある。
- 各格を接続するとき、統一したパターンがなく、それぞれの変化規則を覚えること。
- 語尾を接続するとき、**隠れ $н,г$** という物がある。
- 語尾を接続するとき、**母音脱落と母音取るルール**がある。

母音調和規則

単語の最初の母音が

男性語	a, y o	+	$ы, (aa)$ (oo)	$(y, и)$
女性語	$э, y, и$ e	+	$(ээ)$ $(өө)$	$(y, и)$

例外、

否定形の「 $гүй$ 」

過去形の「 $жээ$ 」

合成語

最後の綴りが、

$г, ж, ч, ш, б, и$ + $ий$

名詞の格（助詞）

	日本語の対応	男性語	女性語	長母音や二重母音	例外
1 主格	は、が		なし		бол, нь
2 属格	の	(н)ы, ын,	(н)ий, ийн	н (隠れ $н,г$)	(ж,ч,ш,б,г,и) →ийн
3 対格	を	ыг,	ийг,	(н)г	(ж,ч,ш,б,г,и) →ийг
4 与位格	に		(г,с,р) → т, その他	д	あり
5 奪格	から	аас, оос	ээс, өөс	(隠れ $н,г$)	
6 造格	で	аар, оор	ээр, өөр	(隠れ $н,г$)	
7 方向格	へ	луу, руу	луу, рүү		
8 共同格	と	тай, той	тэй		

名詞の格 (例)

	日本語の対応	男性語	女性語	長母音や二重母音	例外
1 主格	は、が ⁶	Энэ хүн, тэр юм			Энэ бол хүн
2 属格	の	номын	гэрийн	далайн өглөөний	Доржийн
3 对格	を	номыг	гэрийг	өглөөг	Доржийг
4 与位格	に	номд, гэрт, өглөөд			хүүхэд+д→ хүүхдэд
5 奪格	から	номоос	гэрээс	өглөөнөөс	
6 造格	で	номоор	гэрээр	далайгаар	
7 方向格	へ	ном руу	гэр лүү	далай руу	
8 共同格	と	номтой	гэртэй	өглөөтэй	

質問詞

疑問詞ある		疑問詞なし		
最後の綴りが、		最後の綴りが、	男性語	女性語
л, м, н, р	БЭ?	二重母音か、 長母音	ЮУ?	ЮҮ?
その他	ВЭ?	その他	УУ?	ҮҮ?

質問詞の例

Энэ юу вэ?
これは何ですか。

Таныг хэн гэдэг бэ?
あなたを誰と言いますか。

Үүнийг яаж идэх вэ?
これをどうやって食べますか。

Энэ ямар ном вэ?
これはどんな本ですか。

Тэр тэмээ юү?
これはラクダですか。

Энэ улаан харандаа юү?
これは赤い鉛筆ですか。

Та Ёшида сан уу?
あなたは吉田さんですか。

Чи телевизор үзэх үү?
あなたはテレビ見ますか。

母音脱落と母音取るルール

単語に語尾を接続するとき、		ルール	例
子音+ 子音 ¹	母音を取る	「母音付き子音」の前か後ろに ²	мод+н→модон
		「母音つける必要なし子音」も二つ連続して入る場合、後ろの子音の前に	багш+д→багшид бос+ж→босож
子音+長母音、その子音の前の母音 ³ 短母音+長母音、その短母音 ⁴	母音を脱落 します	¹ に従って、母音を取った場合、その子音の前の母音	зураг+ын→зургийн өнгө+ийн→өнгийн хүүхэд+д→хүүхэдэд
		人の名前、母音が一つしかない、 接続により意味が変わる単語の母音が ⁵	例外 (脱落しない)
^{3,4} →その母音が「и」の場合 (ただし、借用語のиは脱落します)(ашиг→ашигийн)		Болороос, малын Ёшидагийн, телевизөөс охин+оос→охиноос анги+аас→ангивас	
² →и+ (对格の)г→そのまま接続します		авах+д→авахад сан+г→санг	

※長母音+長母音、隣れ (и)が発生する хөдөөгөөс

モンゴル語に訳してください。

クイズ
①

これは何ですか。

あの人は誰ですか。

いくらですか？

モンゴル語に訳してください。

答え
①

Энэ юу вэ?

Тэр хүн хэн бэ?

Хэдэн төгрөг вэ?

日本語に訳してください。

ク
イ
ズ
②

Миний нэр Номин.

Энэ ном минийх.

Үүнийг юу гэж хэлэх вэ?

モンゴル語に訳してください。

答
え
②

私の名前はノミンです。

この本は私のです。

これを何と言いますか。

ご清聴
ありがとうございました。

アンハールル ハンドールサンド
Анхаарал
хандүүлсанд
баярлалаа

©2023 Takikawa International Exchange Association All Rights Reserved

モンゴル語講座

復習 ③ 動詞

滝川市国際交流員
ノミンチメド

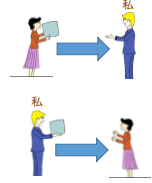
手元にテキストを用意して
視聴したい場合は
こちらから
ダウンロードを
してください

もらう、あげる、くれる

• **Авах** もらう、買う、取る、

• **Өгөх** あげる、くれる、贈る

Энэ номыг **надад аав авч өгсөн.**

この本を**私にお父さん**が買ってくれました。

Энэ номыг **би аавд авч өгсөн.**

この本を**私がお父さん**に買ってあげました。

行く、来る、

- **Ирэх** 来る
- **Явах** 行く、出発する
- **Очих** 行く、着く、訪問する

Би маргааш Улаанбаатар **явна.**

私は、明日ウラーンバートル**へ**行きます。(明日、**出発**します)

Би маргааш Улаанбаатар**т очно.**

私は、明日ウラーンバートル**に**行きます。(明日、**着**きます)
(目的地がウラーンバートルで、明日**到着**します)

ある、いる、です

モンゴル語の「**байна**」という言葉が、日本語の「**いる、ある**」に当てはまり、様々な文法的に意味を表します。

日本語の「**形容詞+です**」にも当てはまり、状態を表すとき、モンゴル語で「**形容詞+байна**」で表現します。

Тэнд том уул **байна.** あそこに大きな山が**あり**ます。

Гэрт хоёр хүүхэд **байна.** 家に子供2人が**あり**ます。

Би хоол идэж **байна.** 私はご飯を**食**べています。

Гадаа халуун **байна.** 外で**暑**いです。

動詞の変形

- 動詞は、その語幹に**x**が接続されたものが見出し語として辞書に登録されます。それを**不定形**と言います。
- 例えば、日本語の動詞「**する**」が、「**した**」、「**している**」、「**すれば**」と色々な形に変形すると同じように、モンゴル語の動詞もさまざまな形に変形します。
- **動詞の語幹とは不定形xと、その前の母音を除いたもの**を言います。

そう**する**-**тэрэх** → 語幹が **тэр**

動詞の語尾の分類の一覧

変化の形	対応日本語	モンゴル語の語尾
1 未来形 (現在)	する	-на ⁴ (нэ, но, нө) -сан ⁴ (сэн, сон, сөн)
2 過去形	した	чээ, жээ в лаа ⁴ (лээ, лоо, лөө)
3 現在進行形	している	ч, ж + байна
4 習慣	いつもしている	даг ⁴ (дог, дэг, дөг)
5 否定	しない	гүй, аа ⁴ гүй, сан ⁴ гүй, (а ⁴)хгүй
6 意志	しよう	(ь)+я, ё ; (ь)+е
7 願望	したい	маар ⁴ (мээр, моор, мөөр)
8 依頼	してください	аарай ⁴ (ээрэй, өөрэй, оорой)

そうする-тэгэх

未来形（現在）	ТЭГНЭ	そうします
過去形	ТЭГСЭН	そうしました
現在進行形	ТЭГЖ байна	そうしています
習慣	ТЭГДЭГ	いつもそうしています
否定	ТЭГЭХГҮЙ	そうしません
意志	ТЭГЬЕ	そうしましょう
願望	ТЭГМЭЭР байна	そうしたいです。
依頼	ТЭГЭЭРЭЙ	そうしてください
仮定	ТЭГВЭЛ	そしたら

ちなみに「тэгтэг」は「そうして」、「тэхх」 「そうです」という意味です。

過去形

变化の形	意味	モンゴル語の語尾
1 完全過去	完全に終わった過去	сан ⁴ (сэн, сон, сөн) (ТЭГСЭН)
2 体験過去	目の前で起こった予想通りの出来事など近い過去	лаа ⁴ (лээ, лоо, лөө) (ТЭГЛЭЭ)
3 伝聞過去	歴史的な出来事、予想しなかった、知らない間に起こったことなど、	жээ (ТЭГЖЭЭ)
4 文書的な過去	過去の疑問文、客観的な過去	в (ТЭГЭВ)

否定形

	否定の形	意味	語尾
1	未来形	そうしない	+х+гүй (тэгэхгүй)
2	過去形	そうしなかった (するはずだったか)	сан+гүй (тэгсэнгүй)
		そうしなかった (単純過去)	аа+гүй (тэгээгүй)
3	現在進行形	(まだ)そうしていない そうしないている	аагүй байна (тэгээгүй байна)
4	習慣	(いつも) そうしない	даг+гүй (тэгдэггүй)
5	その他	そうしたことがない	ж+ байгаагүй (тэгж байгаагүй)

動詞の応用例

Чи өнөөдөр хаашаа явах вэ? Би зайрмаг идмээр байна.
君は、今日、どこへ行きますか。私はアイスクリームを食べたい。

Би аавдаа захиа бичиж байна。 Гадаа хамт тоглоё.
私は父に手紙を書いています。外で一緒に遊びましょう。

Та өчигдөр хотод байсан уу? Өнөөдөр хичээлээ хийгээрэй。
～さんは昨日市内にいましたか。今日は勉強しなさい。

Тэр хараахан ирээгүй байна。 Тэр өдөр бүр гүйдэг
彼はまだ来ていません。彼は毎日走っています。

動詞を下記の通りに変換してください。

クイズ	хийх (する)	+意志形
	бодох (思う)	+習慣形
	уулзах (会う)	+過去形
	① дуулах (歌う)	+願望形
	зурах (描く)	+現在進行形

動詞を下記の通りに変換してください。

答え	хийе	しましyou	意志形
	боддог	思っています	習慣形
	уулзсан	会いました	過去形
	дуулмаар	歌いたい	願望形
	зурч байна	描いています	現在進行形

日本語に訳してください。

ク
イ
ズ
②

Чи хэзээ ирэх бэ?

Үүнийг надад аав өгсөн.

Тэр Улаанбаатарт амьдардаг.

答
え
②

君はいつ来ますか。

これを、私にお父さんがくれました。

彼はウラーンバートルに住んでいます

モンゴル語に訳してください。

ク
イ
ズ
③

私は昨日、日本に来ました。

外で、雪が降っています。

明日、家に来てください。

答
え
③

Би өчигдөр японд ирсэн.

Гадаа цас орж байна.

Чи маргааш манайд ирээрэй.

ご清聴
ありがとうございました。

アンハールル ハンドールサンド
Anhaaruul
Хандуулсанд
Багсарлаа
Baysarlalaa

